

Početa stranica>Obiteljskopравни predmeti i nasljeđivanje>Roditeljska odgovornost – skrbništvo nad djecom i prava na kontakt

Roditeljska odgovornost – skrbništvo nad djecom i prava na kontakt

Roditeljska odgovornost znači sva prava i obveze prema djetetu i njegovoj imovini. Iako taj pojam nije jednako definiran u svim državama članicama, obično obuhvaća skrbništvo i prava na posjećivanje. Ako ste par iz dvije države s jednim djetetom ili više njih i sada se rastajete, morat ćete se dogovoriti o skrbništvu nad njima.

Gdje početi?

Što je skrbništvo? Što su prava na posjećivanje?

Sve dok roditelji žive zajedno, obično imaju zajedničko skrbništvo nad djecom. Međutim, ako se roditelji rastanu ili razvedu, moraju odlučiti kako će u budućnosti izvršavati svoje odgovornosti.

Roditelji mogu odlučiti hoće li dijete naizmjenično živjeti s oba roditelja ili s jednim roditeljem. U potonjem slučaju drugi roditelj obično ima pravo posjećivati dijete u određeno vrijeme.

Pravo skrbništva obuhvaća i druga prava i obveze u vezi s obrazovanjem djeteta i skrbi o djetetu, uključujući pravo na zaštitu djeteta i njegove imovine.

Roditelji obično imaju roditeljsku odgovornost za dijete, no roditeljska odgovornost može biti dodijeljena i ustanovi kojoj je dijete povjereno.

Tko odlučuje o skrbništvu i pravima na posjećivanje?

Roditelji mogu odlučiti o tim pitanjima međusobnim dogovorom. Ako roditelji ne mogu postići dogovor, može im pomoći izmiritelj ili odvjetnik. Posjetite poveznicu na dnu stranice i potražite izmiritelja.

Ako roditelji ne mogu postići dogovor, vjerojatno će morati ići na sud. Sud može odlučiti da će skrbništvo nad djetetom imati oba roditelja (zajedničko skrbništvo) ili jedan roditelj (isključivo skrbništvo). U slučaju da samo jedan roditelj dobije skrbništvo, sud može odlučiti o pravima na posjećivanje drugog roditelja.

U slučaju para iz dvije države, propisima EU-a određeno je koji sud ima nadležnost za rješavanje tog predmeta. Posjetite poveznicu na dnu stranice i potražite nadležni sud.

Glavni je cilj izbjeći da oba roditelja pristupe sudu u svojoj državi i da se donesu dvije odluke za isti predmet. Načelo je da je nadležan sud u državi u kojoj dijete obično živi.

Hoće li odluka suda biti izvršena u drugoj državi EU-a?

Mehanizmom za priznavanje i izvršenje odluka osigurava se da se odluka suda nakon izdavanja primjenjuje u drugim državama EU-a. To olakšava osobama s roditeljskom odgovornošću da ostvare svoja prava.

Sudska odluka o pravima na posjećivanje bit će priznata u drugoj državi članici EU-a bez bilo kakvog posebnog postupka, čime se podržava odnos djeteta s oba roditelja.

Koja se pravila EU-a primjenjuju?

Pravila kojima se uređuju prekogranična pitanja djece i roditelja dio su [Uredbe Bruxelles II.a](#). Ta se pravila jednako primjenjuju na svu djecu bez obzira jesu li rođena u bračnoj zajednici. Uredba Bruxelles II.a temelj je pravosudne suradnje EU-a u bračnim stvarima i stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću. Ta se Uredba od 1. ožujka 2005. primjenjuje u svim državama članicama osim Danske.

Za detaljne informacije koje se odnose na određenu zemlju odaberite odgovarajuću zastavu.

Ostale poveznice

[Pronađite izmiritelja](#)

[Pronađite nadležni sud](#)

[Pročitajte letak](#)

Posljednji put ažurirano: 18/01/2019

Stranicu održava Europska komisija. Informacije na ovoj stranici ne odražavaju nužno službeno stajalište Europske komisije. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest koja se odnosi na propise za autorska prava za europske stranice.

Roditeljska odgovornost - Bugarska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U bugarskom zakonodavstvu za roditeljsku odgovornost i skrbništvo upotrebljavaju se pojmovi „roditeljska prava i dužnosti” i „ostvarivanje roditeljskih prava”. Pojam uključuje sva prava i dužnosti koje roditelj ima u odnosu na maloljetnu djecu.

U bugarskom zakonu razlikuje se između maloljetnika mlađih od 14 godina i maloljetnika u dobi između 14 i 18 godina. Roditeljska prava ostvaruju se u odnosu na obje dobne skupine djece.

U slučaju posvajanja, na posvojenika i njegove ili njezine potomke, s jedne strane, i posvojitelja i njegove ili njezine srodnike, s druge strane, primjenjuju se ista pravila kao i na krvne srodnike, dok prava i dužnosti između posvojenika i njegovih ili njezinih potomaka i njihovih srodnika prestaju.

U sudskoj odluci o razvodu, sud mora odlučiti i o ostvarivanju roditeljskih prava, osobnim odnosima i uzdržavanju djece rođene u braku te o uporabi obiteljskog doma, uzimajući u obzir najbolje interese djece.

Sud odlučuje kojem će se roditelju dodijeliti roditeljska prava i nalaže mjere u pogledu ostvarivanja tih prava, osobnih odnosa između djece i njihovih roditelja te uzdržavanja djece. Prilikom odlučivanja o tome koji će roditelji ostvarivati roditeljska prava, sud ocjenjuje sve okolnosti vodeći računa o najboljim interesima djece te uzima iskaze roditelja i djece, ako su stariji od 10 godina.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Opće je pravilo da oba roditelja solidarno ostvaruju roditeljska prava.

U zakonu su sadržane izričite odredbe o pravima djedova i baka na održavanje kontakta s djetetom.

Maloljetna djeca moraju živjeti s roditeljima, osim ako iz važnih razloga mora biti drugačije. U slučaju odstupanja od ove obveze, sud nalaže vraćanje djeteta roditeljima na zahtjev roditelja i nakon saslušanja djeteta ako je starije od 10 godina.

Svaki roditelj može sam zastupati dijete mlađe od 14 godina ili dati suglasnost za provođenje sudskog postupka za djecu u dobi između 14 i 18 godina samo ako je to u njihovom najboljem interesu.

Nepokretna i pokretna imovina maloljetne djece, osim kvarljive imovine, može biti oduzeta, opterećena zalogom ili se njome općenito može raspolagati uz dopuštenje okružnog suda u mjestu njihova uobičajenog boravišta samo ako je to nužno ili očito koristi djeci. Darivanja, odricanja, posuđivanja i osiguravanje dugova druge osobe plombom, hipotekom ili jamstvom koje su dala maloljetna djeca ništavi su.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelj svojim ponašanjem ugrožava djetetovu osobu, njegov odgoj, zdravlje ili imovinu, okružni sud poduzima odgovarajuće mjere u najboljem djetetovom interesu na vlastitu inicijativu ili na zahtjev drugog roditelja ili državnog odvjetnika, prema potrebi stavljajući dijete u odgovarajući smještaj.

Te se mjere poduzimaju i ako roditelj ne može ostvarivati roditeljska prava zbog trajne fizičke ili psihičke bolesti, dugoročne odsutnosti ili drugih objektivnih razloga. Roditelju se mogu oduzeti roditeljska prava u sljedećim posebno ozbiljnim slučajevima: roditelj ne brine o djetetu te duže vrijeme i bez opravdanog razloga ne plaća uzdržavanje ili je smjestio dijete u specijaliziranu ustanovu i nije ga preuzeo u roku od šest mjeseci od datuma kada je to trebao učiniti.

Sudski postupci o prestanku roditeljskih prava pokreću se na okružnom sudu na inicijativu suda ili na zahtjev drugog roditelja ili državnog odvjetnika. U svim slučajevima ograničenja ili prestanka roditeljskih prava, sud odlučuje i o mjerama u vezi s osobnim odnosima između roditelja i djece.

Sud može vratiti roditeljska prava u slučaju novih okolnosti ili na zahtjev roditelja.

Sud po službenoj dužnosti obavješćuje općinu u mjestu boravišta roditelja o prestanku ili vraćanju roditeljskih prava u svrhe imenovanja skrbnika za maloljetnike u dobi između 14 i 18 godina ili skrbnika za maloljetnike mlađe od 14 godina.

Na zahtjev Uprave za socijalnu skrb sud može izdati nalog za smještaj djeteta izvan obitelji ako su roditelji umrli ili su nepoznati, ako su im oduzeta roditeljska prava, ako ostvaruju ograničena roditeljska prava ili dugoročno ne brinu o djetetu iz objektivnih razloga ili bez valjanog razloga, ako je dijete žrtva nasilja u obitelji i ako postoji ozbiljna prijetnja za tjelesni, psihički, moralni, intelektualni i društveni razvoj. Dijete se smješta u državnu instituciju ili kod udomitelja, uključujući u slučajevima iz članka 11. Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.

Sud može naložiti da se dijete smjesti kod srodnika ili u udomiteljsku obitelj ili u specijaliziranu ustanovu. Do donošenja sudskog naloga Uprava za socijalnu skrb nadležna u mjestu gdje se nalazi trenutna adresa djeteta pokreće upravni postupak za privremeni smještaj djeteta.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako se roditelji koji zajedno žive ne slažu o pitanjima u vezi s roditeljskim pravima, spor se upućuje na okružni sud na kojem se saslušavaju roditelji i, ako je potrebno, dijete. Protiv sudske odluke dopušteno je podnijeti žalbu u skladu s općim pravilima.

Ako roditelji ne žive zajedno i ne mogu postići dogovor o tome tko će imati skrbništvo nad djetetom, spor rješava okružni sud u mjestu u kojem dijete ima uobičajeno boravište, nakon saslušanja djeteta, pod uvjetom da dijete ima najmanje 10 godina. Protiv sudske odluke dopušteno je podnijeti žalbu u skladu s općim pravilima.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Roditelji mogu sklopiti izvansudske sporazume o odobravanju i ostvarivanju roditeljskih prava i rješenja za kontakte s roditeljem koji nema roditeljska prava, ali ti sporazumi nisu pravno obvezujući. Neovisno o postojanju izvanudskog sporazuma, svaki od roditelja može pred sudom pokrenuti postupak u vezi s roditeljskim pravima ili kontaktima s djetetom i sud će odlučiti kako će se od tog trenutka nadalje ostvarivati roditeljska prava, bez obzira na izvansudski sporazum. Isti pravni okvir primjenjuje se i u odnosu na kontakt djeteta s roditeljem koji nema skrbništvo i koji ne živi s djetetom.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

U skladu sa Zakonom o mirenju, obiteljski sporovi mogu se rješavati mirenjem, ali postignuti sporazum o roditeljskim pravima postaje pravno obvezujući tek nakon što ga je izričito odobrio sud u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može odlučiti o bilo kojem pitanju u vezi s kojim je pokrenut postupak, uključujući o mjestu uobičajenog boravišta djeteta, o tome koji će roditelj ostvarivati roditeljska prava, kako će se održavati kontakti između djeteta i drugog roditelja, prava roditelja na posjet/pristup, obvezu plaćanja uzdržavanja za dijete, izbor škole, ime djeteta i slično. Vidi odgovore na pitanja 3. i 4.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Roditelj koji ostvaruje roditeljska prava u načelu donosi odluke o svakodnevnom životu djeteta, uključujući, primjerice, koju će školu dijete pohađati. U nekim je slučajevima potrebna suglasnost oba roditelja, primjerice, kada se izdaju identifikacijske isprave za dijete ili kada napušta državu, bez obzira na trajanje ili svrhu putovanja, uključujući praznike.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Ako roditelji nemaju isto prebivalište, sud mora izdati nalog u kojem navodi koji će roditelj imati roditeljska prava i kako će se održavati kontakti s drugim roditeljem. Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeno, nema ograničenja u pogledu sudskog sporazuma između roditelja o opsežnijim rješenjima za

kontakte između djeteta i drugog roditelja pored uobičajene prakse. Kako je dogovoreno u sudskoj praksi i što stranke u bračnim sporovima obično prihvaćaju, uobičajena rješenja kojima se omogućuje da dijete provodi više vremena s drugim roditeljem uključuju dva ili više neradnih dana mjesečno i određeni broj tjedana tijekom školskih praznika.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Nadležni sud je okružni sud u mjestu u kojem tuženik ima uobičajeno boravište. Ako je zahtjev povezan sa zahtjevom za uzdržavanje djeteta, tužitelj može podnijeti zahtjev i u mjestu u kojem on ili ona ima uobičajeno boravište.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Predmeti u vezi s roditeljskim pravima vode se u skladu s općim pravilima postupka.

Ako se pitanje ispituje u okviru postupka za razvod braka koji je u tijeku, roditelji mogu od suda tražiti da naloži privremene mjere za ostvarivanje roditeljskih prava nad djetetom i rješenja za kontakte s drugim roditeljem.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Stranke u postupku mogu dobiti pravnu pomoć u skladu s općim uvjetima za odobravanje pravne pomoći na temelju Zakona o pravnoj pomoći.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Protiv odluka koje je donio okružni sud dopuštena je žalba pred regionalnim sudom u skladu s općim pravilima u roku od dva tjedna od primitka primjerka odluke.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudske odluke izvršavaju se u skladu sa Zakonom o parničnom postupku. U njemu su sadržane izričite odredbe o dužnosti izvršavanja određenih radnji ili suzdržavanja od određenih radnji te dužnosti predaje djeteta. Presudu izvršava javni ili privatni ovršitelj kojeg bira podnositelj zahtjeva.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Primjenjivo pravo je Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću i članak 621. Zakona o parničnom postupku (na snazi od 24. srpnja 2007.).

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Primjenjivo pravo je Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću i članak 622. Zakona o parničnom postupku (na snazi od 24. srpnja 2007.).

Opću nadležnost ima okružni sud u mjestu u kojem druga stranka ima uobičajeno boravište ili, ako potonji nema trajnu adresu u Bugarskoj, u mjestu u kojem predmetna stranka ima uobičajeno boravište ili, ako predmetna stranka nema uobičajeno boravište u Bugarskoj, nadležan je Gradski sud u Sofiji.

Zahtjevi za priznavanje i izvršenje presude koju je donio inozemni sud ili odluke drugog inozemnog tijela o ostvarivanju roditeljskih prava ili obnovi ostvarivanja roditeljskih prava u slučaju nezakonitog odvođenja djeteta u skladu s Europskom konvencijom o priznavanju i izvršenju odluka koje se odnose na skrb nad djecom i ponovnoj uspostavi skrbništva nad djecom koja je sklopljena u Luksemburgu 20. svibnja 1980. (potvrđena zakonom, Državni list (DG) br. 21 iz 2003. (DG br. 104 iz 2003.) („Sud”) podnose se Gradskom sudu u Sofiji. Sud održava javnu raspravu na kojoj sudjeluju predstavnici Ministarstva pravosuđa ili podnositelj zahtjeva, stranke u stranoj sudskoj presudi ili odluci i državni odvjetnik. Sud saslušava dijete, ako tako traži Uprava za socijalnu skrb općine u kojoj se nalazi trenutna adresa djeteta. Postupak za priznavanje i izvršenje strane presude ili odluke obustavlja se u sljedećim slučajevima: u tijeku je sudski postupak o utemeljenosti spora i taj je postupak pokrenut nakon postupka u državi u kojoj je donesena predmetna presuda ili odluka. Isti se postupak primjenjuje kada je na bugarskim sudovima u tijeku postupak priznavanja i/ili izvršenja druge presude ili odluke o ostvarivanju roditeljskih prava. O tome se odmah obavješćuje nadležno sud i sudac mora donijeti odluku u roku od mjesec dana od obavijesti.

Sudska odluka mora se donijeti u roku od mjesec dana od datuma podnošenja zahtjeva. Protiv nje je dopuštena žalba Žalbenom sudu u Sofiji, čija je presuda konačna.

Postupak se primjenjuje i na zahtjeve za priznavanje i izvršenje odluka donesenih nakon odvođenja djeteta ako je odlukom utvrđeno da je ono nezakonito.

Priznavanje i izvršenje odluka donesene u drugoj državi članici koja je stranka Luksemburške konvencije odbacuje se u skladu s člancima 8. i 9. ako su ispunjeni i prihvaćeni zahtjevi iz članka 10. stavka 1. Konvencije i ako je izvršiva u državi u kojoj je odobrena. Isti se postupak primjenjuje i na predmete u skladu s Konvencijom o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjera za zaštitu djece.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Na odnose između roditelja i djeteta primjenjuju se zakoni države njihovog uobičajenog boravišta. Ako roditelji nemaju zajedničko uobičajeno boravište, na njihove se odnose primjenjuju zakoni države djetetovog uobičajenog boravišta ili državljanstva, ovisno o tome što je povoljnije za dijete. Na pitanja skrbništva ili starateljstva primjenjuju se zakoni države u kojoj prebivalište ima osoba kojoj je dodijeljen skrbnik ili staratelj. Odnosi između osoba kojima je dodijeljen skrbnik ili staratelj i njihovih skrbnika ili staratelja uređeni su zakonima koji su se primjenjivali u trenutku kada je osobi dodijeljen skrbnik ili staratelj.

Posljednji put ažurirano: 17/10/2016

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Češka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Pojam „roditeljska odgovornost” utjelovljen je u Građanskom zakoniku (Zakon br. 89/2012). Pojmom je obuhvaćen skup roditeljskih prava i obveza koje uključuju sljedeće:

skrb o djetetu, uključujući posebno brigu o njegovom/njezinom zdravlju i tjelesnom, emocionalnom, intelektualnom i moralnom razvoju, zaštitu djeteta,

održavanje osobnih kontakata s djetetom

osiguravanje odgoja i obrazovanja djeteta,

određivanje djetetovog mjesta prebivališta,

zastupanje djeteta i upravljanje djetetovom imovinom.

Roditeljska odgovornost počinje od rođenja djeteta i prestaje kada dijete stekne punu pravnu sposobnost. Trajanje i opseg roditeljske odgovornosti može promijeniti jedino sud. Roditeljsku odgovornost ostvaruju roditelji u skladu s interesima djeteta. Prije donošenja odluke koja utječe na interese djeteta, roditelji će obavijestiti dijete o svemu što je potrebno kako bi ono moglo donijeti svoje mišljenje o predmetnoj stvari i o tome obavijestiti svoje roditelje. To se ne primjenjuje ako dijete ne može na odgovarajući način primiti informacije ili ne može donijeti svoje mišljenje ili ne može obavijestiti roditelje o svome mišljenju. Roditelji će posvetiti posebnu pozornost mišljenju djeteta i uzet će u obzir njegovo mišljenje kada donose odluku. Roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete

ostvaruju roditelji na način i unutar opsega koji odgovara stupnju razvoja djeteta. Ako roditelji donose odluku o obrazovanju ili zapošljavanju djeteta, oni će uzeti u obzir njegovo/njezino mišljenje, sposobnosti i talente.

Dok dijete ne stekne pravnu sposobnost, njegovi/njezini roditelji imaju pravo usmjeravati dijete primjenom odgojnih mjera koje su u skladu s njegovim/njezinim razvojnim sposobnostima, uključujući ograničenja usmjerena na zaštitu morala, zdravlja i prava djeteta te prava drugih osoba i javnog reda. Dijete se mora podvrgnuti tim mjerama. Odgojna sredstva mogu se upotrebljavati samo u obliku i opsegu koji je primjeren s obzirom na okolnosti, kojim se ne ugrožava zdravlje djeteta ili njegov/njezin razvoj i ne dovodi u pitanje ljudsko dostojanstvo djeteta.

Podrazumijeva se da su svi maloljetnici koji nemaju punu pravnu sposobnost sposobni izvršavati pravne radnje primjerene intelektualnoj i voljnoj zrelosti maloljetnika njihove dobi. Roditelji imaju obvezu i pravo zastupati dijete u pravnim postupcima za koje dijete nema pravnu sposobnost. Roditelji dijete zastupaju zajednički, ali svaki od njih može postupati zasebno. Ako jedan od roditelja postupa sam, u dobroj vjeri, u pitanju koje se odnosi na dijete u odnosu na treću stranku, smatra se da on/ona postupa uz suglasnost drugog roditelja. Roditelj ne može zastupati dijete ako bi time nastao sukob interesa između njega/nje i djeteta ili između djece istog roditelja. U tom slučaju sud će imenovati skrbnika djeteta. Ako se roditelji ne mogu složiti koji od njih bi trebao zastupati dijete u sudskim postupcima, sud će odlučiti, na zahtjev jednog od roditelja, koji će od roditelja biti djetetov zakonski zastupnik i na koji način će ga zastupati.

Roditelji imaju obvezu i pravo upravljati imovinom djeteta, te ju osobito voditi s dužnom pažnjom. Oni moraju sigurno upravljati sredstvima za koja se može smatrati da nisu potrebna za pokrivanje rashoda povezanih s imovinom djeteta. Tijekom sudskog postupka koji se odnosi na pojedine dijelove djetetove imovine, roditelji postupaju kao djetetovi zastupnici. Roditelj ne može zastupati dijete ako bi time nastao sukob interesa između njega/nje i djeteta ili između djece istih roditelja. U tom slučaju sud će imenovati skrbnika djeteta. Ako roditelj ne izvršava obvezu brige za djetetovu imovinu s dužnom pažnjom, on/ona solidarno odgovaraju za štetu nastalu djetetu. Ako se roditelji nisu dogovorili o osnovnim pitanjima koja se odnose na upravljanje djetetovom imovinom, odlučit će sud na zahtjev jednog od roditelja. Roditeljima je potrebna suglasnost suda za pravne akte koji se odnose na postojeću ili buduću imovinu djeteta ili zasebne dijelove takve imovine, osim ako je riječ o zajedničkim pitanjima ili ako se ta pitanja, iako su značajna, odnose na zanemarivu vrijednost imovine.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljska odgovornost obveza je oba roditelja. Tu odgovornost ima svaki roditelj koji nije lišen te odgovornosti. To se primjenjuje bez obzira na to jesu li roditelji djeteta u braku i je li dijete rođeno u braku ili izvan njega.

Roditelji izvršavaju roditeljsku odgovornost na temelju zajedničkog dogovora. Ako bi kašnjenje u donošenju odluke o pitanju koje se odnosi na dijete moglo biti opasno, jedan od roditelja može sam donijeti odluku ili dati suglasnost. On/ona, međutim, mora o tome bez odgode obavijestiti drugog roditelja. Ako jedan od roditelja postupa sam, u dobroj vjeri, u pitanju koje se odnosi na dijete u odnosu na treću stranku, smatra se da on/ona postupa uz suglasnost drugog roditelja. Ako se roditelji ne slažu oko pitanja koje je važno za dijete, posebno u odnosu na njegove, njezine interese, o tome će pitanju odlučiti sud, na zahtjev roditelja. To se primjenjuje i ako je jedan od roditelja isključio drugog roditelja iz odlučivanja o važnom pitanju za dijete. Posebno važnim pitanjima smatra se utvrđivanje mjesta prebivališta i odabir obrazovanja ili zaposlenja djeteta, ali ne i uobičajeno liječenje i slični postupci.

Sud može odlučiti o obustavi izvršavanja roditeljske odgovornosti ako su roditelji spriječeni u izvršavanju svoje roditeljske odgovornosti zbog ozbiljnih okolnosti i ako se može smatrati da je to nužno u interesu djeteta. Ako roditelj ne izvršava svoju roditeljsku odgovornost ispravno i u skladu s interesima djeteta, sud može ograničiti njegovu roditeljsku odgovornost ili izvršavanje te roditeljske odgovornosti i istovremeno utvrditi opseg tog ograničenja. Ako roditelj zlorabljuje svoju roditeljsku odgovornost ili njezino izvršavanje, i/ili ozbiljno zanemaruje svoju odgovornost ili njezino izvršavanje, sud ga može lišiti roditeljske odgovornosti. Ako roditelj počini zločin s predumišljajem protiv djeteta, ili ako roditelj iskoristi svoje dijete, koje nije kazneno odgovorno, za počinjenje kaznenog djela, sud će posebno ocijeniti postoje li razlozi za lišavanje roditelja njegove/njezine roditeljske odgovornosti.

Ako je jedan od roditelja umro ili nije poznat, ili ako jedan od roditelja nema roditeljsku odgovornost ili je njegovo izvršavanje roditeljske odgovornosti obustavljeno, roditeljsku odgovornost izvršavat će drugi roditelj. To se primjenjuje i u slučaju ograničene roditeljske odgovornosti ili ako je jednom roditelju ograničeno izvršavanje roditeljske odgovornosti. Ako niti jedan od roditelja nema punu roditeljsku odgovornost, ako je izvršavanje roditeljske odgovornosti oba roditelja obustavljeno, i/ili ako se na roditeljsku odgovornost roditelja utječe na jedan od navedenih načina, sud će djetetu imenovati skrbnika koji će imati obveze i prava roditelja ili će izvršavati te obveze ili prava umjesto roditelja. Ako je roditeljska odgovornost ograničena ili je ograničeno izvršavanje te odgovornosti, sud će imenovati skrbnika djeteta.

Ako je dijete posvojeno, prava i obveze koje proizlaze iz roditeljske odgovornosti prenose se na posvojitelja u trenutku kada stupi na snagu sudska odluka o posvojenju.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako sud odluči ograničiti pravnu sposobnost roditelja, on će također odlučiti o njegovoj/njezinoj roditeljskoj odgovornosti. Maloljetniku koji je roditelj, ali još nije stekao punu pravnu sposobnost proglašenjem ili brakom, obustavlja se izvršavanje roditeljske odgovornosti dok on/ona ne stekne punu pravnu sposobnost. To se ne primjenjuje na izvršavanje obveza i prava na skrb o djetetu, osim ako sud u odnosu na roditelja odluči da je izvršavanje te obveze i prava obustavljeno dok roditelj ne stekne punu pravnu sposobnost. Ostvarivanje roditeljske odgovornosti roditelja čija je pravna sposobnost ograničena u tom području obustavlja se za vrijeme trajanja ograničenja pravne sposobnosti, osim ako sud odlučit da će roditelj nastaviti izvršavati obvezu i ostvarivati pravo na skrb za dijete i osobni kontakt s djetetom.

U slučaju odsutnosti oba roditelja koji bi trebali izvršavati punu roditeljsku odgovornost prema djetetu, sud će djetetu imenovati skrbnika. Skrbnik u osnovi ima prema djetetu sve obveze i prava kao i njegovi roditelji, ali nema obvezu uzdržavanja djeteta. U iznimnim slučajevima opseg obveza i prava može se definirati na drugačiji način uzimajući u obzir osobu skrbnika ili situaciju djeteta te razlog zašto roditelji nemaju sve obveze i prava. Skrbnik mora imati punu pravnu sposobnost i njegov/njezin način života moraju jamčiti da on/ona može primjereno izvršavati tu ulogu. Sud može za skrbnike imenovati i dvije osobe, koje su u pravilu u braku. Ako to nije u suprotnosti s interesima djeteta, sud će za skrbnika imenovati osobu koju je odredio roditelj. U protivnom će sud za skrbnika imenovati srodnika ili osobu koja je bliska djetetu ili njegovoj obitelji, osim ako roditelj izričito isključi takvu osobu. Ako takve osobe nema, sud će skrbnikom imenovati drugu primjerenu osobu. Ako se skrbnikom djeteta ne može imenovati niti jedna fizička osoba, sud će skrbnikom imenovati tijelo za socijalnu i pravnu zaštitu djece dok sud ne imenuje drugog skrbnika za dijete ili dok skrbnik ne prihvati svoju ulogu. Skrbnik je pod nadzorom suda. On/ona priprema popis imovine na početku i kraju obavljanja svoje uloge. On/ona redovito sudu dostavlja izvješća o djetetu, njegovom/njezinom razvoju i izvješća o upravljanju imovinom. Sud mora odobriti svaku odluku skrbnika koje se ne odnosi na svakodnevna pitanja.

Druga je mogućnost smjestiti dijete u udomiteljsku obitelj. Udomiteljstvo jest osobna skrb za dijete druge osobe. Međutim, ne uključuje prihvaćanje djeteta druge osobe kao vlastitog djeteta kao u slučaju posvajanja. Kada odgaja dijete, udomitelj izvršava obveze i ostvaruje prava roditelja u razumnom opsegu. On/ona imaju obvezu i pravo odlučivati samo o svakodnevnim pitanjima u vezi s djetetom, zastupati dijete u tim pitanjima i upravljati njegovom/njezinom imovinom. On/ona moraju obavijestiti roditelje djeteta o važnim pitanjima. Ako je potrebno s obzirom na okolnosti, sud će utvrditi dodatne obveze i prava udomitelja. Roditelji djeteta zadržat će svoje obveze i prava koje proizlaze iz roditeljske odgovornosti, uključujući pravo na osobni i redoviti kontakt s djetetom i pravo na informacije o djetetu, s izuzetkom obveza i prava koje su zakonom utvrđene u pogledu udomitelja, osim ako sud, iz razloga koje treba posebno razmotriti, odluči drugačije. Udomitelj nema obvezu uzdržavanja djeteta.

Udomitelj mora jamčiti primjerenu skrb, mora biti rezident Češke Republike i mora se složiti s time da mu se povjeri skrb nad djetetom. On/ona u pravilu je srodnik, ali može biti i druga osoba kojoj je nadležno tijelo za socijalnu i pravnu zaštitu djece povjerilo udomiteljsku skrb (u tu svrhu regionalni sud vodi evidenciju podnositelja zahtjeva koji su prikladni da postanu udomitelji). Sud može povjeriti dijete udomitelju na ograničeno vrijeme (primjerice dok roditelj boravi u ustanovi za liječenje), ali i na neodređeno vremensko razdoblje. Udomiteljstvom se tako može riješiti problem krize u obitelji i osigurati skrb u alternativnom obiteljskom okruženju. Kako bi se smanjio broj djece smještene u institucije ili u objekte slične institucijama, udomiteljstvo ima prednost nad institucionalnom skrbi. Udomitelj dobiva naknadu od države (primjerice doprinos za pokrivanje djetetovih potreba, naknadu na kraju udomiteljske skrbi, naknadu udomiteljima itd.).

Građanskim zakonikom dalje se uređuje institut povjeravanja skrbništva nad djetetom drugoj osobi ako se o djetetu ne mogu brinuti ni roditelji ni skrbnik. Takvo skrbništvo nije alternativa udomiteljstvu ili skrbi koja mora prethoditi posvojenju. Ono ima prednost pred institucionalnom skrbi nad djetetom.

Njegovatelj mora jamčiti primjerenu skrb, mora biti rezident Češke Republike i mora se složiti s time da mu se povjeri skrb nad djetetom. Obveze i prava njegovatelja određuje sud ili se u protivnom na odgovarajući način primjenjuje zakonodavstvo o udomiteljstvu.

Roditelji, kao zakonski zastupnici, mogu – za rješavanje pitanja djeteta, osim ako je riječ o pitanjima osobnog statusa – potpisati ugovor o zastupanju s osobom sa stručnim znanjem ili drugom primjerenom osobom. Ako dijete potpiše ugovor o zastupanju, to ne utječe na roditeljsko zakonsko zastupanje djeteta. Ako se zakonski i ugovorni zastupnici ne mogu složiti, sud će odlučiti u skladu s interesima djeteta.

Ako su odgoj djeteta ili njegovo/njezino tjelesno, intelektualno ili psihičko stanje i/ili njegov/njezin primjereni razvoj ugroženi ili narušeni do mjere koja je u suprotnosti s interesima djeteta, i/ili u slučaju ozbiljnih razloga zbog kojih roditelji ne mogu osigurati odgoj djeteta, sud može kao nužnu mjeru narediti institucionalnu skrb. To će učiniti posebno u slučajevima kada situacija nije ispravljena prethodnim mjerama. Sud će u tom slučaju uvijek razmotriti je li primjereno dati prednost povjeravanju djeteta u skrb fizičkoj osobi. Institucionalna skrb može se odrediti na najduže tri godine i može se produžiti (uzastopno) ako postoje razlozi za određivanje institucionalne skrbi (uvijek na najdulje tri godine). Ako više ne postoje razlozi zbog kojih je određena institucionalna skrb, ili ako je djetetu moguće odrediti drugu vrstu skrbi, sud će odmah ukinuti institucionalnu skrb i istovremeno odlučiti kome će se dijete dalje povjeriti ovisno o okolnostima.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Odluka o skrbi za dijete bitan je uvjet za razvod djetetovih roditelja. Sud će pri donošenju odluke uzeti u obzir interese djeteta. Sud će odstupiti od uzajamnog sporazuma roditelja samo ako je to nužno u interesu djeteta. Sud može dijete povjeriti na skrb jednom od roditelja ili roditeljima dodijeliti podijeljeno ili zajedničko skrbništvo. Sud može skrb o djetetu povjeriti i osobi koja nije roditelj djeteta ako je to u interesu djeteta. Sud će uzeti u obzir osobnost djeteta, posebno njegove/njezine talente i sposobnosti u pogledu razvojnih mogućnosti te način života njegovih/njezinih roditelja te emocionalno stanje i pozadinu djeteta, sposobnost svakog od roditelja za odgoj djeteta, trenutačnu i očekivanu stabilnost obrazovnog okruženja u kojem bi dijete trebalo živjeti i djetetove emocionalne veze s braćom i sestrama, djedovima i bakama ili drugim srodnicima i nepovezanim osobama. Sud će uvijek razmotriti koji se od roditelja primjereno brinuo o djetetu do tog trenutka i koji je primjereno brinuo o emocionalnom, intelektualnom i moralnom odgoju djeteta te koji roditelj djetetu nudi bolje mogućnosti za zdrav i uspješan razvoj. Sud će se također usredotočiti na pravo djeteta na skrb oba roditelja i na održavanje redovitih osobnih kontakata s njima, na pravo drugog roditelja s kojim dijete neće živjeti da redovito dobiva informacije o djetetu te će uzeti u obzir sposobnost roditelja da se dogovara o odgoju djeteta s drugim roditeljem. Sud može odlučiti i odobriti sporazum među roditeljima osim ako je jasno da dogovoreni način izvršavanja roditeljske odgovornosti nije u skladu s interesima djeteta.

Ako roditelji maloljetnika koji nema punu pravnu sposobnost ne žive zajedno i ako se ne mogu dogovoriti o skrbi za dijete, sud će o tome odlučiti bez zahtjeva. On će primijeniti slična pravila na donošenje odluke o skrbi o djetetu kao i u slučaju razvoda djetetovih roditelja.

Roditelj kojemu je povjerena skrb o djetetu i drugi roditelj zajedno će odlučiti kako će roditelj koji nema dijete u svojoj skrbi održavati kontakt s djetetom. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti, ili ako je to potrebno u skladu s interesima za odgoj djeteta i odnosima u obitelji, kontakte između roditelja i djeteta uredit će sud. U opravdanim slučajevima sud može odrediti i mjesto susreta roditelja i djeteta. Ako je to nužno u interesu djeteta, sud će ograničiti pravo roditelja na osobni susret s djetetom i/ili će zabraniti takav susret.

U slučaju promjene okolnosti, sud će i bez zahtjeva promijeniti svoju odluku o izvršavanju obveza i prava koji proizlaze iz roditeljske odgovornosti.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

U slučaju razvoda roditelja, sporazumom između roditelja o načinu izvršavanja roditeljske odgovornosti mora se utvrditi kako će svaki od roditelja skrbiti o djetetu nakon razvoda. U tom sporazumu roditelji mogu urediti i kontakte između roditelja i djeteta. Takav sporazum podliježe suglasnosti suda, koji će odobriti sporazum između roditelja, osim ako je jasno da dogovoreni način izvršavanja roditeljske odgovornosti nije u skladu s interesima djeteta. Isto će se primjenjivati na sporazum između roditelja, ako roditelji djeteta ne žive zajedno.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

U cilju zaštite djetetovih interesa, sud, tijekom postupka u kojem odlučuje o skrbi za maloljetnika, pomaže roditeljima da pronađu sporazumno rješenje. Sud može roditeljima odrediti sudjelovanje u izvansudskim sastancima mirnjenja ili posredovanja ili obiteljsku terapiju u trajanju od najviše 3 mjeseca ili im može odrediti obvezu sastajanja sa stručnjakom iz područja dječje psihologije.

Nadalje, dostupne su usluge takozvanih centara za bračno i obiteljsko savjetovanje u kojima potporu pružaju kvalificirani psiholozi i socijalni radnici.

Osim toga, nadležno tijelo za socijalnu i pravnu zaštitu djece može uputiti ili obrazovati roditelja koji ne poštuje prava djeteta ili drugog roditelja (npr. u pogledu skrbi, redovnih kontakata) o zakonodavstvu i posljedicama njegovog/njezinog ponašanja. Tijelo nadležno za socijalnu i pravnu zaštitu djece može roditeljima odrediti i obvezu stručnog savjetovanja ako roditelji ne mogu riješiti probleme povezane odgojem djeteta bez stručnog savjetovanja, posebno tijekom sporova povezanih s promjenama u odgoju djeteta ili s pravima posjećivanja.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Ako su ispunjeni određeni uvjeti sud može, na zahtjev roditelja, odlučiti posebno o sljedećim pitanjima povezanim s odnosima između roditelja i djece:

prava osobne prirode (npr. pravo određivanja imena i prezimena djeteta ili davanja suglasnost za posvojenje djeteta);

skrb o djetetu i uređivanje kontakata s djetetom;

alternativni oblici skrbi o djetetu (npr. skrbništvo, starateljstvo druge osobe, udomiteljstvo, institucionalna skrb);

obveze uzdržavanja i potpore;

zastupanje djeteta i upravljanje djetetovom imovinom, suglasnost za djetetove pravne postupke;

o pitanjima važnima za dijete, ako se roditelji ne mogu dogovoriti (posebno važnim pitanjima smatra se utvrđivanje mjesta prebivališta i odabiri u pogledu obrazovanja ili zaposlenja djeteta, ali ne uobičajeni liječnički i slični postupci).

Sud će najčešće odlučiti kome će povjeriti dijete te o uređivanju kontakata s djetetom i o uzdržavanju i potpori.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Skrb za dijete samo je dio obveza i prava uključenih u roditeljsku odgovornost. Ako roditelj kojemu nije povjerena skrb o djetetu nije lišen roditeljske skrbi niti mu je roditeljska odgovornost ograničena ili obustavljena, on/ona i dalje izvršava tu obvezu u odnosu na ostale sastavne dijelove roditeljske odgovornosti i ne

gubi svoje pravo odlučivanja o važnim pitanjima za dijete. Roditeljsku odgovornost izvršavaju roditelji na temelju zajedničkog dogovora i u skladu s interesima djeteta. Ako postoji opasnost od ogluhe tijekom odlučivanja o pitanju koje se odnosi na dijete, jedan od roditelja može sam donijeti odluku ili dati suglasnost. On/ona, međutim, mora odmah o tome obavijestiti drugog roditelja.

Ako se roditelji ne slažu oko pitanja koje je važno za dijete, posebno u odnosu na njegove, njezine interese, o tome će pitanju odlučiti sud, na zahtjev roditelja. To se primjenjuje i ako je jedan od roditelja isključio drugog roditelja iz odlučivanja o važnom pitanju za dijete. Sud će odlučiti i o zahtjevu roditelja u slučajevima kada se roditelji ne mogu dogovoriti koji će od njih zastupati dijete u sudskom postupku ili u važnim pitanjima koja se odnose na upravljanje djetetovom imovinom.

Roditelji moraju jedan drugoga obavijestiti o svim važnim pitanjima u vezi s djetetom i njegovim/njezinim interesima.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

U Građanskom zakoniku razlikuje se između davanja skrbništva nad djetetom jednom od roditelja, davanja podijeljenog ili zajedničkog skrbništva ili skrbništva treće osobe. Kada donosi odluku o povjeravanju djeteta na skrb, sud o tome odlučuje na način kojim se zadovoljavaju interesi djeteta. Sud može poništiti odluku o podijeljenom ili zajedničkom skrbništvu ako su roditelji sposobni uzajamno komunicirati i surađivati.

Zajedničko skrbništvo (zajednički odgoj)

Ovakva vrsta uređivanja skrbi o djetetu znači da nije donesena posebna odluka o povjeravanju skrbi o djetetu jednom roditelju. To u praksi znači da u slučaju zajedničkog skrbništva jedan roditelj može, primjerice, osigurati zadovoljavanje obrazovnih potreba djeteta, a drugi je zadužen za djetetove sportske aktivnosti i/ili se jedan roditelj usredotočuje na djetetovo učenje jezika, a drugi na njegove slobodne aktivnosti. Oba roditelja zajednički sudjeluju u pružanju zdravstvene skrbi i zadovoljavaju materijalnih potreba djeteta (npr. kuhanje, čišćenje, odjeća i slično). Ako će dijete biti povjereno pod zajedničko skrbništvo, roditelji s time moraju biti suglasni.

Podijeljeno skrbništvo (izmjenjivanje u odgoju)

Podijeljeno skrbništvo znači da se dijete naizmjenice stavlja pod skrbništvo jednog od roditelja na točno određeno vremensko razdoblje. Sud će također definirati prava i obveze u tim vremenskim razdobljima.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjevi u vezi s roditeljskim pravima i obvezama podnose se okružnom sudu (u Pragu okružnom sudu, u Brnu općinskom sudu) koji je nadležan u mjestu u kojem maloljetnik ima prebivalište i, ako on/ona nemaju trajnu adresu, okružnom sudu koji je nadležan u mjestu u kojem on/ona žive. Sud može, u pitanjima koja se odnose na maloljetnike, donositi odluke i bez zahtjeva.

Uvjeti za podnošenje žalbe ovise o žalbi. Međutim, uvijek treba navesti ime, prezime i adresu stranaka u postupku, ili matične brojeve stanaka i njihovih zastupnika, opis ključnih činjenica, naznaku o dokazima na koje se oslanja podnositelj zahtjeva i mora biti jasno što podnositelj traži i kojem je sudu zahtjev upućen.

Zahtjev mora sadržavati sve važne dokumente koji se odnose na predmetno pitanje, na primjer, rodni list, vjenčani list, sve prethodne sudske odluke u vezi s djetetom i tako dalje. Prijedlog bi trebalo podnijeti u papirnatom obliku u potrebnom broju primjeraka tako da jedan ostane na sudu i da svaka stranka, ako je potrebno, dobije primjerak.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sud može pokrenuti postupak u okviru skrbi za maloljetnika čak i ako nije podnesen nikakav zahtjev.

Sud može, donošenjem odluke o prethodnom pitanju, čak i prije donošenja odluke o osnovanosti predmeta, ako je potrebno za privremeno uređivanje odnosa među sudionicima, ili u slučaju zabrinutosti da bi mogla biti ugrožena provedba sudske odluke, odrediti sudionicima u postupku plaćanje nužne alimentacije i/ili povjeriti dijete u skrbništvo jednom od roditelja ili osobi koju je odredio sud. Odluka o prethodnom pitanju obično se donosi na zahtjev, međutim, ako je moguće pokrenuti postupak o osnovanosti predmeta (a tako i postupak koji se odnosi na skrb suda o maloljetniku) bez podnošenja zahtjeva, odluka o prethodnom pitanju može se donijeti i bez zahtjeva. Sud koji je nadležan za postupke po tom pitanju odgovoran je donijeti odluku o prethodnom pitanju, osim ako je u zakonu propisano drugačije. U zahtjevu za donošenje odluke o prethodnom pitanju moraju biti navedeni uvjeti iz članka 42. stavka 4. i članka 75. Zakona o parničnom postupku (Zakon br. 99/1963, kako je izmijenjen), što posebno znači sljedeće: informacije o sudu kojem se podnosi zahtjev; tko podnosi zahtjev i na što se on odnosi, odnosno opis činjenica zbog kojih bi bilo opravdano donošenje odluke o prethodnom pitanju u skladu s prijedlogom; što bi se trebalo postići zahtjevom, odnosno kakvu odluku o prethodnom pitanju traži podnositelj zahtjeva; navođenje činjenice da je nužno privremeno urediti odnose među sudionicima ili da postoji zabrinutost da bi izvršenje sudske odluke moglo biti ugroženo i naznaka datuma kada je izrađen zahtjev i potpis stranke ili njegovog/njezinog zastupnika. Dokumenti na koje upućuje podnositelj zahtjeva moraju biti priloženi zahtjevu. Kada se donose odluke o prethodnom pitanju, kako bi se osigurala naknada štete ili drugih gubitaka koji bi nastali zbog donošenja odluke o prethodnom pitanju, podnositelj zahtjeva u načelu mora uplatiti određeni iznos jamstva najkasnije isti dan kada je sudu podnio zahtjev za donošenje odluke o prethodnom pitanju. Međutim, u slučaju odluke o prethodnom pitanju u postupcima radi uzdržavanja ili odluke o prethodnom pitanju koju sud može donijeti i bez podnošenja zahtjeva, nije potrebno uplatiti jamstvo. Sud će bez odgode odlučiti o odluci o prethodnom pitanju. Ako nema opasnosti od ogluhe, sud može odlučiti o zahtjevu za donošenje odluke o prethodnom pitanju u roku od 7 dana od podnošenja zahtjeva. Sud odlučuje bez saslušanja stranaka. Kada nalaže donošenje odluke o prethodnom pitanju, sud će podnositelju zahtjeva odrediti obvezu da sudu mora podnijeti zahtjev za pokretanje postupka do određenog roka. On također može utvrditi da će se odluka o prethodnom pitanju primjenjivati samo određeno vrijeme.

Zakonom o posebnim sudskim postupcima (Zakon br. 292/2013, kako je izmijenjen) uređuje se donošenje odluke o prethodnom pitanju u slučaju kada maloljetnik ne dobiva odgovarajuću skrb bez obzira na to postoji li osoba koja ima pravo skrbiti o djetetu ili ako je ozbiljno ugrožen ili narušen život djeteta, njegov uobičajeni razvoj ili drugi važan interes. U tom slučaju sud odlukom o prethodnom pitanju, koju sud može donijeti samo na temelju zahtjeva nadležnog tijela za socijalnu i pravnu zaštitu djece, uređuje odnose djeteta na određeno vrijeme nalažući da se dijete mora smjestiti u odgovarajuću sredinu navedenu u odluci. Takvom je odlukom o prethodnom pitanju moguće privremeno smjestiti dijete u udomiteljsku obitelj dok se roditelj iz ozbiljnih razloga ne može brinuti o djetetu ili se po isteku te odluke dijete može smjestiti u skrbništvo prije posvajanja, može se ishoditi suglasnost roditelja za posvajanje ili se može odlučiti da nije potrebna suglasnost roditelja za posvajanje. Sud će bez odgode odlučiti o zahtjevu za donošenje odluke o prethodnom pitanju, ali najkasnije u roku od 24 sata od podnošenja. Odluka je izvršiva odmah po donošenju, a sud će u svrhu izvršenja te odluke surađivati s nadležnim tijelima.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

U skladu sa Zakonom o sudskim pristojbama (Zakon br. 549/1991, kako je izmijenjen) u sudskim postupcima za maloljetnike koji se odnose na skrbništvo i skrb ne plaćaju se naknade. To znači da podnositelj zahtjeva koji se odnosi na roditeljske obveze i prava ne mora plaćati sudske pristojbe.

U određenim uvjetima moguće je besplatno ili uz sniženu naknadu imenovati zakonskog zastupnika. Sud će na zahtjev stranke u postupku imenovati zastupnika i očekuje se da će sud potpuno ili djelomično otpisati njegove/njezine sudske troškove, ako je to nužno, primjerice, za zaštitu njegovih/njezinih interesa. Ako je to potrebno za zaštitu interesa stranaka, njemu/njoj bit će imenovan odvjetnik. Imenovanje zastupnika može biti opravdano situacijom stranaka (u praksi to mogu biti loše financijske okolnosti ili nepovoljna društvena situacija, a uvijek je nužno uzeti u obzir posebne okolnosti slučaja) i ne smije postojati arbitrarno ili očito neuspješno izvršavanje ili zaštita prava.

Zakonom o pružanju pravne pomoći u prekograničnim sporovima u Europskoj uniji (Zakon br. 629/2004, kako je izmijenjen) uređuje se pristup pravnoj pomoći u sudskim postupcima u državi članici Europske unije u kojima sudjeluje fizička osoba koja je rezident u drugoj državi članici. Pomoć je povezana sa sudskim postupkom u fazi rasprave i izvršenja.

Zakonom o odvjetništvu (Zakon br. 85/1996, kako je izmijenjen) utvrđuju se uvjeti pod kojima se od Češke odvjetničke komore može tražiti imenovanje besplatnog pravnog savjetnika.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, dopuštena je žalba protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti. Okružni sudovi su prvostupanjski sudovi za odlučivanje o pravima i obvezama koje proizlaze iz roditeljske odgovornosti. Regionalni sudovi (Općinski sud u Pragu) odlučuju o žalbama protiv odluka prvostupanjskih sudova. Žalbu protiv sudske odluke moguće je podnijeti u roku od 15 dana od primitka pisane odluke suda protiv čije odluke se podnosi žalba, osim ako je to zabranjeno zakonom (npr. nije moguće podnijeti žalbu protiv sudske odluke kojom se odobrava sporazum između stranaka o skrbi o djetetu). Žalba se smatra podnesenom na vrijeme nakon isteka roka od petnaest dana ako je podnositelj žalbe postupao u skladu s netočnim uputama žalbenog suda.

Treba naglasiti da neke odluke mogu biti privremeno izvršive – mogu se izvršavati iako je protiv njih podnesena žalba. Odluke kojima se određuje izvršenje odluka o uzdržavanju ili produljuje trajanje odgojne mjere kojom je dijete privremeno oduzeto iz skrbi roditelja ili druge osobe privremeno su izvršive.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

U Češkoj Republici potrebno je sudu podnijeti zahtjev za izvršenje odluke koja se odnosi na brigu o maloljetniku. Na postupak koji se primjenjuje za izvršenje odluke primjenjuje se Zakon o posebnim sudskim postupcima (Zakon br. 292/2013, kako je izmijenjen).

Za takve postupke nadležan je opći sud maloljetnika, odnosno okružni sud (okružni sud u Pragu, Općinski sud u Brnu) koji je nadležan u mjestu u kojem maloljetnik ima boravište na temelju sporazuma između roditelja ili sudske odluke, ili drugih odlučujućih činjenica. U zahtjevu moraju biti navedene sve potrebne informacije (stranke koje imaju prava i stranke kojima su određene obveze, opseg i sadržaj obveze stranke kojoj je određena obveza i rok za ispunjenje primjenjive obveze te navođenje takozvanog izvršnog akta – odluke koja će se izvršavati).

Prije nego što naredi izvršenje odluke, sud može, ako vidi da za to postoje posebni razlozi, i/ili ako stranka kojoj je određena obveza nije obaviještena o posljedicama neispunjenja obveze, pozvati stranku kojoj je određena obveza da stupi u skladu s odlukom ili sporazumom i obavijestiti ju/ga o mogućim načinima izvršenja odluke, npr. određivanjem novčane kazne ili odvođenjem djeteta. Sud može i od nadležnog tijela za socijalnu i pravnu zaštitu djece zatražiti da savjetuje stranku kojoj je određena obveza da ispuni svoje obveze bez potrebe za naređivanjem izvršenja odluke.

Ako osoba ne izvršava svoje obveze čak ni nakon sudskih uputa, sud će narediti izvršenje odluke određivanjem novčane kazne, što se može učiniti u više navrata. Iznos pojedinih novčanih kazni ne smije premašivati 50 000 CZK. Druge mjere koje sud može odrediti uključuju sastanak s miriteljem, sastanak sa stručnjakom u području dječje psihologije ili utvrđivanje plana za režim prilagodbe kako bi se olakšalo postupno uspostavljanje kontakta između djeteta i osobe koja ima pravo na kontakt s djetetom.

Ako, unatoč provedbi navedenih mjera, obveze nisu ispunjene ili je jasno iz okolnosti da taj pristup nije pridonio ispunjenju obveza, sud će u iznimnim slučajevima naložiti izvršenje odluke o oduzimanju djeteta osobi s kojom dijete ne bi trebalo biti u skladu sa sporazumom ili odlukom. Odluka kojom je naloženo oduzimanje djeteta dostavlja se stranci kojoj je određena obveza tek u trenutku izvršenja.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Odluke o roditeljskoj odgovornosti koje su donijeli sudovi u državama članicama Europske unije priznaju se u Češkoj Republici u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom

odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 („Uredba br. 2201/2003“), bez potrebe za provođenjem posebnog postupka.

Međutim, svaka osoba koja ima pravni interes može se obratiti sudu sa zahtjevom za donošenje odluke o priznavanju ili nepriznavanju odluke. Za takve su postupke u Češkoj Republici u prvom stupnju nadležni okružni sudovi (okružni sudovi u Pragu, Općinski sud u Brnu). Nadležni sud je okružni sud koji je opći sud podnositelja zahtjeva ili okružni sud koji je nadležan u mjestu u kojem je nastala ili bi mogla nastati situacija za koju je važno priznavanje.

Da bi se odluka u pitanjima roditeljske odgovornosti donesena u drugoj državi članici mogla izvršiti u Češkoj Republici, ona mora biti proglašena izvršivom u posebnom postupku u skladu s prethodno navedenom Uredbom br. 2201/2003. Zahtjev za proglašenje izvršivosti podnosi se u Češkoj Republici okružnom sudu koji ima mjesnu nadležnost (okružni sudovi u Pragu, općinski sud u Brnu). Mjesna nadležnost utvrđuje se u skladu s Uredbom br. 2201/2003 prema mjestu uobičajenog boravišta osobe protiv koje se traži izvršenje ili prema mjestu uobičajenog boravišta djeteta. Ako se niti jedno od tih mjesta ne nalazi u državi članici u kojoj će se odluka izvršavati, mjesna nadležnost utvrđuje se prema mjestu izvršenja odluke.

Odluka o pravu na kontakt s djetetom i odluka kojom se nalaže predaja djeteta u skladu s člankom 11. stavkom 8. Uredbe br. 2201/2003 izvršive su, u skladu s člancima 41. i 42. Uredbe br. 2201/2003, u drugoj državi članici bez potrebe za proglašenjem izvršivosti i bez mogućnosti prigovora protiv priznavanja odluke, ako je odluka potvrđena u državi članici podrijetla uporabom standardnog obrasca iz priloga Uredbi br. 2201/2003.

Zahtjevu za priznavanje ili nepriznavanje odluke i proglašenje odluke izvršivom nužno je priložiti presliku sudske odluke koja zadovoljava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti (npr. preslika ili ovjereni primjerak odluke) i potvrdu u skladu s člankom 39. koju je izdalo nadležno tijelo države članice u kojoj je donesena odluka, na standardnom obrascu iz priloga Uredbi br. 2201/2003. U slučaju sudske odluke iz ogluhe također je nužno podnijeti izvornik i ovjereni presliku dokumenta kojim se potvrđuje da se stranka nije pojavila na sudu, da je zahtjev za pokretanje postupke ili slični dokument dostavljen stranci ili neki drugi dokument kojim se potvrđuje da je tuženik nedvosmisleno prihvaća sudsku odluku. Ako u slučaju sudske odluke iz ogluhe nije podnesena potvrda ili traženi dokument, provodi se postupak u skladu s člankom 38. stavkom 1. Uredbe br. 2201/2003.

U skladu s uvjetima iz navedene uredbe, postupak za izvršenje odluke u pitanjima roditeljske odgovornosti iz druge države članice EU-a isti je kao postupak za izvršenje nacionalnih odluka. Za više informacija vidjeti prethodno pitanje.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Pravni lijek (žalba) protiv sudske odluke podnosi se sudu koji je donio odluku. O pravnom lijeku odlučuje viši sud.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U postupcima u vezi s pitanjima roditeljske odgovornosti primjenjivo pravo utvrđuje se u skladu s Haškom konvencijom od 19. listopada 1996. o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece. Nad Konvencijom iz 1996. prevladava bilo koji bilateralni međunarodni sporazum koji obvezuje Češku Republiku u odnosu na druge države, osim u slučaju izjave iz članka 52. stavka 1. Konvencije iz 1996. (takva je izjava donesena u odnosu na uzajamni bilateralni sporazum između Češke Republike i Poljske, kojim je osigurano prvenstvo Konvencije iz 1996.).

Posljednji put ažurirano: 06/03/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska

komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Grčka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljska odgovornost pravo je i obveza roditelja. Ona obuhvaća skrb o maloljetnoj osobi, upravljanje djetetovom imovinom i zastupanje djeteta u bilo kojem pitanju, transakciji ili sporu koji se odnosi na dijete ili djetetovu imovinu. Roditeljskom odgovornošću stoga se osigurava zaštita osobnih i imovinskih prava maloljetne osobe.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljsku odgovornost zajednički izvršavaju oba roditelja. Sve odluke roditelja u vezi s izvršavanjem roditeljske odgovornosti moraju se donositi vodeći računa o interesima djeteta.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako jedan od roditelja ne može izvršavati roditeljsku odgovornost, iz praktičnih (npr. hospitalizacija, zatvor) ili pravnih razloga (pravna nesposobnost), taj roditelj i dalje je nositelj prava, a roditeljsku odgovornost izvršava drugi roditelj.

Ako nijedan roditelj ne može izvršavati roditeljsku odgovornost, maloljetnom djetetu dodjeljuje se skrbnik. Roditelji zadržavaju roditeljsku odgovornost, samo kao nositelji prava, ali je ne mogu izvršavati

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U slučaju razvoda ili rastave, i ako su oba roditelja živa, pitanje roditeljske odgovornosti rješava sud. Roditeljska odgovornost može se dodijeliti jednom roditelju ili oboma roditeljima, ako su oba roditelja suglasna i istovremeno utvrde mjesto prebivališta djeteta. Sud može odlučiti drugačije i posebno može podijeliti izvršavanje roditeljske odgovornosti između roditelja ili ga povjeriti trećoj osobi.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Ako sud mora utvrditi ostvarivanje roditeljske odgovornosti, kao u slučaju razvoda ili rastave, on uzima u obzir postojeće sporazume između roditelja, ali takvi sporazumi nisu obvezujući za sud. Na sporazume te vrste ne primjenjuju se posebne formalnosti, pod uvjetom da su zakonski dostavljeni na znanje sudu. Uobičajeni je postupak dostaviti dokument koji su sastavile zainteresirane stranke i u kojem je utvrđen njihov dogovor. To je izričito predviđeno zakonom u slučaju sporazumnog razvoda braka roditelja maloljetne djece i u tom se slučaju sudu mora dostaviti pisani sporazum između roditelja u kojem se utvrđuje skrbništvo nad djecom.

U svim ostalim pogledima, roditelji se mogu neformalno dogovoriti o izvršavanju roditeljske odgovornosti bez ispunjavanja formalnosti ili provedbe formalnog postupka za podjelu odgovornosti u praksi pri čemu jedan aspekt izvršava jedan roditelj, a drugi aspekt drugi roditelj: na primjer, jedan roditelj može imati skrbništvo nad djetetom, a drugi može upravljati imovinom maloljetnika i zastupati njegove ili njezine interese.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako roditelji ne mogu postići dogovor o pitanju roditeljske odgovornosti, a donošenje odluke je u djetetovom najboljem interesu, o tome će pitanju odlučiti sud. Mirenje je alternativni način rješavanja sporova.

7 Ako roditelji izadu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Ako se roditelji ne slažu o određenom pitanju u pogledu izvršavanja svoje roditeljske odgovornosti i obrate se sudu, sud može odlučiti samo o tome pitanju. To može biti bilo koje pitanje koje je nastalo tijekom izvršavanja roditeljske odgovornosti i koje je uzrok neslaganja između roditelja od kojih svaki zadržava svoje mišljenje, tako da je njegovo rješenje u najboljem interesu djeteta. Ono može biti objektivno ozbiljno, npr. odabir imena, pristanak za operaciju i slično, ili može biti pitanje koje nema veliku objektivnu važnost, ali koje roditelji smatraju dovoljno važnim za obraćanje sudu.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Da, u načelu, ako je pitanje u okviru skrbništva nad djetetom koje je dodijeljeno jednom roditelju. Roditelji uvijek mogu odlučiti da neće prihvatiti rješenje suda kojim se isključivo skrbništvo dodjeljuje jednom roditelju: čak i nakon što je sud donio sudsku odluku, oni se mogu dogovoriti da će primijeniti drugačije rješenje kojim se drugom roditelju daje uloga u skrbi o djetetu pod uvjetom, naravno, da je to rješenje u najboljem interesu djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

To znači da roditelji moraju zajednički donijeti odluku o skrbi o djetetu.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Nadležni sud uvijek je sudac pojedinac prvog stupnja (*μονομελής πρωτοδικείο*). Zahtjevi se podnose sudu koji ima mjesnu nadležnost i moraju se uručiti tuženiku. Sudu je potrebno dostaviti i dokumente koji služe kao osnova za zahtjev.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sudac pojedinac prvostupanjskog suda odlučuje u skladu s posebnim postupkom propisanom u članku 681. točkama (b) i (c) Zakona o parničnom postupku. Postupak je oblikovan po uzoru na postupke za radne sporove, u skladu s ubrzanim postupkom. U prvom redu zbog osobnog karaktera sporova radi ostvarivanja roditeljske odgovornosti, on primjenjuje određene odredbe iz bračnih sporova i pravila za neparničnu nadležnost u vezi s istražnim dijelom i izvođenjem dokaza po nahođenju suda. Međutim, kada su sporovi koji se odnose na ostvarivanje roditeljske odgovornosti povezani s bračnim sporovima iz članka 592. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (npr. razvod i poništaj braka) ili sporovi iz članka 614. stavka 1. Zakona (npr. utvrđivanje očinstva), sud mora primijeniti postupak iz članaka 598. – 612. i 616. – 622. Zakona. Hitni postupci mogu se rješavati privremenim mjerama (*ασφαλιστικά μέτρα*) i privremenim odlukama (*προσωρινή διαταγή*).

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, pod određenim uvjetima koji se primjenjuju na pravnu pomoć.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Sudska odluka o roditeljskoj odgovornosti može se ukinuti ili izmijeniti ako su se promijenile okolnosti na temelju kojih je sud donio odluku. U protivnom se sudska odluka o roditeljskoj odgovornosti može osporiti redovnim pravnim lijekovima (žalba o činjenicama i pravu (*έφεση*), žalba samo na temelju pravnih pitanja (*kasacija, αναίρεση*), zahtjev za ukidanje (*ανακοπή ερημοδικίας*), preispitivanje (*αναψηλάφηση*)), u skladu s uobičajenim zahtjevima.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudska odluka koja se odnosi na roditeljsku odgovornost izvršava je u skladu s člankom 950. Zakona o parničnom postupku ako se njome određuje i obveza, odnosno, ako se ne rješava samo pitanje roditeljske odgovornosti ili skrbništva nad maloljetnim djetetom ili kontakata s djetetom već se nalaže predaja ili vraćanje djeteta ili se utvrđuju načini ostvarivanja kontakata ili se strankama zabranjuje da poduzimaju protivne mjere. Posebno ako se (a) sudskom odlukom kojom se nalaže predaja djeteta zahtijeva od roditelja kod kojeg se dijete nalazi da postupi u skladu sa sudskom odlukom te, ako ne postupi u skladu sa sudskom odlukom, u istoj odluci može biti predviđeno automatsko određivanje financijske kazne u iznosu do 50 000 EUR koja će se platiti podnositelju zahtjeva koji traži predaju ili vraćanje djeteta ili pritvora u trajanju do godine dana ili obje kazne zajedno (neizravno izvršenje (*έμμεση εκτέλεση*)); i (b) ako je

onemogućen osobni kontakt roditelja s djetetom, u sudskoj odluci o kontaktu može se osobi koja sprječava taj kontakt zaprijetiti financijskom kaznom ili pritvorom (komplementarno izvršenje (*αναπληρωματική εκτέλεση*)).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Sudske odluke o roditeljskoj odgovornosti donesene u drugim državama članicama grčka upravna tijela automatski priznaju bez dodatnih formalnosti. Grčki sudovi nadležni su odlučivati o valjanosti strane sudske odluke ili o zahtjevu za priznanje strane odluke bez prethodnog ispitivanja nadležnosti države članice podrijetla. Kada se priznavanje traži u Grčkoj, grčki sudovi mogu odbiti priznati odluku o roditeljskoj odgovornosti u sljedećim slučajevima: (a) protivna je nacionalnoj javnoj politici uzimajući u obzir najbolje interese djeteta ili (b) nespojiva je s kasnijom sudskom odlukom koja se odnosi na roditeljsku odgovornost donesenu na grčkim sudovima. Nadalje, ako su, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003, na temelju mjesta djetetova boravišta nadležni grčki sudovi, kao sudovi države članice u kojoj se traži priznanje, oni mogu o pitanju roditeljske odgovornosti za dijete odlučiti drugačije donoseći odluku kasnije u predmetu bez prethodnog ispitivanja nadležnosti države članice podrijetla i obvezujuće prirode njezine odluke (primjerice je li protiv nje dopuštena žalba).

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Nadležni sud u opisanim slučajevima jest sudac pojedinac na prvostupanjskom sudu koji rješava predmet na temelju postupka koji se primjenjuje na takvu vrstu spora.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Odnosi između roditelja i djeteta uređeni su sljedećim pravom prema redu prvenstva: (1) pravom države posljednjeg zajedničkog državljanstva; (2) pravom u mjestu posljednjeg zajedničkog uobičajenog boravišta; (3) pravom države čije državljanstvo ima dijete.

Posljednji put ažurirano: 21/10/2016

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [es](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Roditeljska odgovornost - Španjolska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U španjolskom se pravu roditeljska odgovornost obično naziva „patria potestad“ (roditeljska nadležnost). Sastoji se od prava i dužnosti pojedinaca, obično roditelja, ili pravnih osoba kojima je zakonom ili sudskom odlukom povjerena zaštita maloljetnika i njegove imovine.

Roditeljska odgovornost uvijek se mora izvršavati u korist djece u skladu s njihovim osobnostima i poštujući njihov tjelesni i psihološki integritet. Ona uključuje sljedeće dužnosti i ovlasti:

1. brigu o djeci, boravak s djecom, hranjenje djece, odgoj djece i osiguranje da dobiju sveobuhvatno obrazovanje.
2. zastupanje djece i upravljanje njihovom imovinom.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji imaju roditeljsku odgovornost za maloljetnike.

U slučaju rastave, razvoda, razdvajanja ili prestanka zajedničkog života roditelja, sva prava i dužnosti za donošenje odluke o maloljetnicima u odnosu na njihove osobe i imovinu pripadaju obama roditeljima, osim u iznimnim okolnostima.

Ako roditelji žive odvojeno, roditeljsku odgovornost izvršava roditelj s kojim dijete živi. Međutim, na temelju obrazloženog zahtjeva drugog roditelja, sud može u interesu djeteta tome roditelju povjeriti izvršavanje roditeljske odgovornosti zajedno s drugim roditeljem ili može između majke i oca podijeliti funkcije svojstvene izvršavanju roditeljske odgovornosti.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojim djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Prema španjolskom pravu, ako roditelji ne izvršavaju dužnosti zaštite propisane zakonom o skrbi o maloljetnicima ili ih ne izvršavaju na odgovarajući način, za izvršavanje roditeljske odgovornosti nad maloljetnicima mogu se imenovati drugi srodnici, osobe ili institucije.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U slučaju razvoda ili rastave roditelja, roditeljska odgovornost može se utvrditi na sljedeće načine:

na zahtjev oba roditelja sporazumom o uređenju (*convenio regulado*) koji moraju odobriti sudovi, sudskom odlukom, u parničnom postupku.

Roditeljsku odgovornost, kao instituciju za zaštitu maloljetnika, imaju oba roditelja.

Rješenja za skrb o maloljetnicima i skrbništvo nad njima mogu se sažeti na sljedeći način:

– dodjela skrbništva samo jednom roditelju: to je najčešće rješenje u postupcima rastave, sporazumnog razvoda ili bračnim parnicama; za roditelja koji nema skrbništvo moraju se utvrditi mehanizmi posjećivanja,

– zajedničko skrbništvo, što znači da djeca naizmjenice borave s jednim ili drugim roditeljem,

– iznimno, ovisno o okolnostima i ako je to u interesu maloljetnika, može se donijeti sudska odluka kojom se skrb o djetetu i skrbništvo dodjeljuju trećoj osobi, na prijedlog samih roditelja ili na temelju izravne odluke suda.

U slučajevima kada je za skrb o maloljetniku odgovorno javno tijelo, ta se situacija održava i skrbništvo se ne dodjeljuje niti jednom od roditelja.

5 Ako roditelji postignu dogovor o pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Osobe koje postignu dogovor o pitanjima roditeljske odgovornosti moraju dostaviti potpisani sporazum o uređenju roditeljske odgovornosti u kojem su sadržane sve dogovorene točke. U njemu mora, pored ostalih mjera, posebno biti uređeno sljedeće:

– skrb i skrbništvo nad maloljetnikom,
– pravo posjećivanja za roditelje,
– izvršavanje roditeljske odgovornosti,
– uporaba roditeljskog doma,
– naknada za uzdržavanje maloljetnika.

Sporazum o uređenju roditeljske odgovornosti podnosi se zajedno sa zahtjevom odgovarajućem prvostupanjskom sudu. Taj sporazum roditelji moraju potvrditi na sudu koji, nakon saslušanja maloljetnika, ako su dovoljno stari, i državnog odvjetnika, ocjenjuje sporazum.

Sudac će odobriti sporazume između roditelja koji su doneseni radi uređivanja posljedica poništaja, rastave ili razvoda braka ako nisu štetni za djecu. Ako stranke predlože rješenje za posjećivanje i komunikaciju između bake i djedova i njihovih unuka, sud ih može odobriti nakon provođenja rasprave s bakama i djedovima u kojoj su oni dali svoju suglasnost.

Odbacivanje sporazuma mora se izvršiti obrazloženom odlukom. U tom slučaju bračni partneri, prema potrebi, suda podnose novi prijedlog na odobrenje.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Obiteljsko mirenje najbolja je alternativna mjera sudskoj odluci za postizanje sporazuma između stranaka.

Da bi bili izvršivi, doneseni sporazumi moraju uvijek biti odobreni sudskom odlukom.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac u sudskoj odluci uvijek mora odlučiti o sljedećim pitanjima u interesu maloljetne djece, pritom, ako je moguće, izbjegavajući razdvajanje braće i sestara, i nakon što je saslušao djecu ako su pravno sposobna:

o sudskim mjerama u vezi sa skrbištvom i skrbi koji se dodjeljuju jednom ili oba roditelja i o obrazovanju,

o posjećivanju djeteta navodeći vrijeme, način i mjesto kada roditelji mogu komunicirati djetetom i s njime provoditi vrijeme,

iznimno, ta će prava posjećivanja morati biti ograničena ili obustavljena u slučaju ozbiljnih okolnosti ili ako jedan od roditelja ozbiljno ili učestalo propušta izvršavati svoje dužnosti,

o dodjeli roditeljske odgovornosti i, ako je potrebno i primjereno za djecu, o tome da će jedan roditelj potpuno ili djelomično izvršavati roditeljsku odgovornost, uključujući lišavanje te odgovornosti,

o uzdržavanju koje će plaćati svaki roditelj radi zadovoljavanja djetetovih potreba uzimajući u obzir gospodarske okolnosti i o donošenju mjera koje su nužne za osiguranje učinkovitosti uzdržavanja,

o davanju na korištenje obiteljskog doma i predmeta koji se uobičajeno koriste u slučajevima kada nema suglasnosti među roditeljima, pri čemu se prednost daje bračnom drugu koji ima skrbištvu nad maloljetnom djecom.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

U načelu oba roditelja dijele roditeljsku odgovornost. Oba roditelja stoga imaju ovlasti odlučivati o svim pitanjima koja se odnose na maloljetnika i rješavati sva pitanja, čak i ako je skrbištvu dodijeljeno samo jednom od njih.

Ako se roditelji ne slažu oko odluke koja se može donijeti ili koja bi trebala biti donesena u vezi s maloljetnim djetetom, na primjer u vezi s pitanjima školovanja i obrazovanja kao što je izbor škole ili slobodnih aktivnosti, zdravstvene skrbi kod odabira liječnika, osobnih pitanja kao što je izbor imena ili vjerskog obrazovanja ili izbor mjesta ili države u kojoj će maloljetnici živjeti i slično i kada se pokazalo da je uzajamni dogovor nemoguć, jedan od roditelja može od suda zatražiti rješavanje spora.

Nakon saslušanja oba roditelja i djeteta, ako ono ima sposobnost prosuđivanja, sud će dodijeliti ovlasti donošenja odluka ocu ili majci. U slučaju neslaganja ili nekog drugog uzroka kojim se ozbiljno ugrožava izvršavanje roditeljske odgovornosti, sudac može u potpunosti ili djelomično dodijeliti ovlasti odlučivanja jednom od roditelja ili ih podijeliti među njima. Sve te mjere mogu se donijeti na najduže dvije godine.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

U slučajevima kada je skrbištvu nad maloljetnikom dodijeljeno i jednom i drugom roditelju, u praksi svaki od roditelja naizmjenice skrbi o maloljetniku određeno vrijeme, koje se obično podudara s školskim razdobljima, kao što su semestri ili godine.

Blagdani se dijele među roditeljima.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Nadležni sud u sudskim postupcima za rastavu ili sporazumni razvod braka jest prvostupanjski sud koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi posljednji bračni dom, ili dom jednog od podnositelja zahtjeva.

Nadležni sud za bračne parnice jest prvostupanjski sud u mjestu zajedničkog doma, a ako bračni drugovi imaju boravište u mjestima gdje nadležnost imaju različiti sudovi, tužitelj može odabrati između suda u mjestu posljednjeg bračnog doma ili u mjestu gdje tuženik ima boravište.

U postupcima koji se odnose isključivo na skrb, skrbištvu i uzdržavanje maloljetne djece, a roditelji nisu u braku, nadležan je prvostupanjski sud u mjestu posljednjeg zajedničkog boravišta roditelja. Ako žive u različitim sudskim jurisdikcijama, tužitelj može izabrati između suda u mjestu boravišta tuženika ili suda u mjestu boravišta maloljetnika.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U tim se slučajevima primjenjuju sljedeći postupci:

u slučajevima kada postoji suglasnost među strankama, sporazumni postupak utvrđen člankom 777. Zakona o parničnom postupku za rastavu, razvod i donošenje konačnih mjera o skrbi, skrbištvu i uzdržavanju maloljetne djece, ako roditelji nisu u braku,

ako među strankama ne postoji suglasnost, parnični postupak u skladu s člancima 770. i 774. Zakona o parničnom postupku, koji se primjenjuje i na obiteljske postupke i postupke o maloljetnicima, kada roditelji nisu u braku.

U hitnim slučajevima može se zatražiti donošenje mjera u skladu sa sljedećim postupcima:

privremene mjere prije podnošenja zahtjeva za poništaj, rastavu, razvod ili u postupcima koji se odnose na skrb i skrbištvu nad maloljetnom djecom i uzdržavanje. Na to se primjenjuju članci 771. do 772. Zakona o parničnom postupku.

Izričito je predviđeno da, ako nema osnove za hitno djelovanje, mogu biti primijenjene mjere donesene u prvoj odluci, s neposrednim učinkom.

Privremene mjere koje proizlaze iz prihvaćanja zahtjeva za pokretanje bračnog spora ili postupka koji se odnosi na maloljetnike, kao u prethodnim slučajevima. To je predviđeno u članku 773. Zakona o parničnom postupku.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Moguće je dobiti punu ili djelomičnu pravnu pomoć pod uvjetom da je dostavljen dokaz da su ispunjeni uvjeti za pravo na pravnu pomoć, u skladu sa Zakonom o pravnoj pomoći. (Vidi „Pravna pomoć – Španjolska”).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da bi se moglo znati protiv kojih je odluka dopuštena žalba, treba razlikovati između svih mogućih odluka koje se odnose na pitanja roditeljske odgovornosti, odnosno između sljedećih:

protiv svih odluka donesenih u parničnom postupku dopuštena je žalba pokrajinskom sudu,

protiv odluka donesenih u postupku za sporazumni razvod također je dopuštena žalba pokrajinskom sudu ako je dogovorena mjera koja se razlikuje od uvjeta iz sporazuma o uređivanju.

U zakonu nije predviđen pravni lijek protiv odluka o prethodnim ili privremenim mjerama ili o odlukama o ostvarivanju roditeljske odgovornosti.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Ako se sudske odluke o roditeljskoj odgovornosti ne izvršavaju dobrovoljno, može se podnijeti zahtjev prvostupanjskom sudu koji je donio odluku tražeći izvršenje mjere ili mjera koje nisu ispunjene.

Treba navesti odluku čije se izvršenje traži i osobu protiv koje se traži izvršenje te odluke.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Odluke o izvršavanju roditeljske odgovornosti u bračnim sporovima u vezi s djetetom donesene u jednoj državi članici koje su izvršive u predmetnoj državi članici i koje su prijavljene, priznaju se u Španjolskoj na zahtjev bilo koje zainteresirane stranke bez potrebe za provođenjem posebnog postupka u skladu s odredbama Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću.

Izvršenje se traži podnošenjem zahtjeva za izvršenje suda u mjestu boravišta maloljetnika ili u mjestu u kojem se zahtjeva izvršenje. Zahtjevu mora biti priložena preslika sudske odluke čije se izvršenje zahtjeva koja ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti u skladu sa standardnim obrascem iz Priloga V. Obvezno je zastupanje odvjetnika ili sudskog zastupnika.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Ako želi u Španjolskoj osporiti priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koja je donesena u drugoj državi članici, predmetna stranka mora podnijeti zahtjev prvostupanjskom sudu kojem je podnesen zahtjev za priznavanje i tvrditi da postoje razlozi za nepriznavanje utvrđeni u Uredbi 2201/2003.

Osnove za podnošenje zahtjeva sljedeće su:

- odluka je očito u suprotnosti s javnim redom, vodeći računa o najboljim interesima djeteta,
- dijete nije imalo priliku izjasniti se (osim u hitnim slučajevima),
- odluka je donesena u odsutnosti i nije dostavljeno ili prijavljeno pismeno o pokretanju postupka, osim ako je dokazano da je odluka prihvaćena ako strana koja osporava priznavanje i tvrdi da se odlukom ugrožava izvršavanje roditeljske odgovornosti nije saslušana,
- ako je nespojiva s drugom naknadno donesenom odlukom.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Primjenjuje se pravo primjenjivo u maloljetnikovu uobičajenom mjestu boravišta, u skladu s Haškom konvencijom o zaštiti djece iz 1996.

Posljednji put ažurirano: 05/04/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Hrvatska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljsku skrb čine odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i promicanja djetetovih osobnih i imovinskih prava te dobrobiti. Roditeljsku skrb roditelji su dužni ostvarivati u skladu s djetetovim razvojnim potrebama i mogućnostima. Roditelj se ne može odreći prava na roditeljsku skrb. Roditelji su dužni o pojedinačnim sadržajima roditeljske skrbi razgovarati i sporazumijevati se s djetetom u skladu s njegovom dobi i zrelošću.

U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zaštite osobnih prava djeteta na zdravlje, razvoj, njegu i zaštitu; odgoj i obrazovanje; ostvarivanje osobnih odnosa i određivanje mjesta stanovanja te pravo i dužnost upravljanja djetetovom imovinom. Također u sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zastupanja djetetovih osobnih i imovinskih prava i interesa.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji imaju pravo i dužnost ravnopravno, zajednički i sporazumno ostvarivati roditeljsku skrb. Kad roditelji trajno ne žive zajedno, dužni su ostvarivanje roditeljske skrbi sporazumno urediti planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi može biti uređeno i odlukom suda koja se temelji na sporazumu roditelja o svim bitnim pitanjima iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Roditelji su dužni prilikom zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi sporna pitanja pokušati riješiti sporazumno.

Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb potpuno, djelomice ili u odnosu na odlučivanje o određenom bitnom pitanju u vezi s djetetom uz istodobno ograničavanje drugog roditelja na ostvarivanje roditeljske skrbi u tom dijelu samo na temelju sudske odluke u skladu s djetetovom dobrobiti.

Roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb bez sudske odluke ako je drugi roditelj umro ili je proglašen umrlim, a roditelji su prije smrti jednoga od njih roditeljsku skrb ostvarivali zajednički. Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb na temelju sudske odluke ako roditelji nisu postigli plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazum tijekom sudskog postupka, pri čemu je sud dužan posebno voditi računa koji je od roditelja spreman na suradnju i sporazum o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

U slučajevima kad je roditelj djeteta maloljetna osoba ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu u kojem nije u stanju ostvarivati roditeljsku skrb nastupa mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka. Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi, svakodnevnu skrb o djetetu može ostvarivati prethodno navedeni roditelj samostalno ili zajedno s drugim roditeljem djeteta ili skrbnikom djeteta imenovanim sukladno odredbama Obiteljskog zakona o imenovanju skrbnika djetetu. Gore navedeni roditelj ne može zastupati dijete, a ako je lišen poslovne sposobnosti, ne može ga zastupati u dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti. Dijete zastupa drugi roditelj ili skrbnik djeteta koji je dužan poštovati mišljenje roditelja.

U slučaju neslaganja roditelja djeteta međusobno ili roditelja i skrbnika djeteta oko zastupanja djeteta u vezi s odlukama koje su bitne za dijete sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili skrbnika donijeti rješenje kojim će odrediti tko će zastupati dijete u toj stvari.

Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje o mirovanju ostvarivanja roditeljske skrbi (mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih prepreka) ako je roditelj odsutan i nepoznatog boravišta ili spriječen iz objektivnih razloga dulje vrijeme ostvarivati roditeljsku skrb. Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog gore navedenih razloga, roditelj nema pravo na njezino ostvarivanje. Dok traje takvo mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi, roditeljsku skrb ostvaruje drugi roditelj samostalno ili se dijete stavlja pod skrbništvo sukladno odredbama Obiteljskog zakona. Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja kojem miruje ostvarivanje roditeljske skrbi ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje o prestanku mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka kad prestanu postojati razlozi zbog kojih je određeno mirovanje roditeljske skrbi.

Ako roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb i jedan od njih umre, drugi roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb. Ako roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb umre, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, drugog roditelja ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje kojim će povjeriti ostvarivanje roditeljske skrbi drugom roditelju, ako je to u skladu s dobrobiti djeteta. U slučaju smrti oba roditelja, centar za socijalnu skrb će dijete staviti pod skrbništvo. Roditelj koji ostvaruje roditeljsku skrb može za života u oporuci ili u obliku javnobilježničke isprave (anticipirana naredba) imenovati osobu za koju smatra da bi se u slučaju njegove smrti najbolje skrbila o djetetu. Kad se u slučaju smrti roditelja djetetu imenuje skrbnik, uzima se u obzir volja roditelja i mišljenje djeteta, osim ako se procijeni da to ne bi bilo u skladu s djetetovom dobrobiti.

Sukladno članku 224. Obiteljskog zakona, pod skrbništvo će se staviti dijete čiji su roditelji umrli, nestali, nepoznati ili su najmanje mjesec dana nepoznatog boravišta; lišeni prava na roditeljsku skrb; lišeni poslovne sposobnosti u dijelu koji ih onemogućava u ostvarivanju roditeljske skrbi nisu povjerili osobi koja

ispunjava uvjete za skrbnika ili su dali pristanak na posvojenje. Sukladno članku 225. Obiteljskog zakona, centar za socijalnu skrb donosi rješenje o stavljanju djeteta pod skrbništvo i imenuje mu skrbnika. Dijete se rješenjem centra za socijalnu skrb povjerava na svakodnevnu skrb skrbniku, drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji, domu za djecu ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, ako drukčije nije propisano Obiteljskim zakonom.

Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta određuju se na temelju stručne procjene ako se utvrdi da je došlo do povrede djetetovih prava i dobrobiti ili da su prava, dobrobit i razvoj djeteta ugroženi. Prava djeteta smatraju se ugroženima ako je skrb o djetetu neodgovarajuća ili ako dijete ima psihosocijalne poteškoće koje se očituju kroz ponašanje, emocionalne, školske i druge probleme u djetetovu odrastanju ili ako postoji vjerojatnost da će do toga doći. Centar za socijalnu skrb može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta odrediti: 1. žurnu mjeru izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji; 2. upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju roditeljske skrbi; 3. mjeru stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu i 4. mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu. Sud može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta odrediti: 1. Privremeno povjeravanje djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi; 2. Zabranu približavanja djetetu; 3. Oduzimanje prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi; 4. Povjeravanje djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi i 5. Lišenje prava na roditeljsku skrb. Obiteljski zakon sadrži odredbe o privremenom smještaju djeteta, privremenom povjeravanju skrbi o djetetu i te oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i dr. u okviru mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Pitanje roditeljske odgovornosti može se urediti planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sudskom odlukom.

Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi je pisani sporazum roditelja o načinu ostvarivanja zajedničke roditeljske skrbi u okolnostima u kojima roditelji djeteta trajne ne žive u obiteljskoj zajednici. Planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi mora se detaljno urediti: 1. mjesto i adresa djetetova stanovanja, 2. vrijeme koje će dijete provoditi sa svakim od roditelja, 3. način razmjene informacija u vezi s davanjem suglasnosti pri donošenju odluka bitnih za dijete te razmjene važnih informacija u vezi s djetetom, 4. visinu uzdržavanja kao obvezu roditelja kod kojega dijete ne stanuje i 5. način na koji će se rješavati buduća sporna pitanja. Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi roditelji mogu sastaviti samostalno, u postupku obveznog savjetovanja, kao i u postupku obiteljske medijacije. Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili ga je sud odbio odobriti, svaki roditelj ili dijete mogu podnijeti tužbu radi rješavanja pitanja s kojim će roditeljem dijete stanovati, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem te uzdržavanju djeteta. U postupku kojim se odlučuje s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud nije vezan zahtjevima stranaka. Sud može odluku o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o načinu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o ostvarivanju roditeljske skrbi donijeti na temelju sporazuma roditelja ako smatra da je taj sporazum u skladu s dobrobiti djeteta.

Sud će odlučiti po službenoj dužnosti s kojim će roditeljem dijete stanovati, o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta: odlukom kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi te u drugim slučajevima razdvojenog života roditelja ili odlukom o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva kada je donošenje ove odluke, s obzirom na ishod parnice i okolnosti slučaja, moguće i potrebno.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Kako bi stekao svojstvo ovršne isprave, plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se podnijeti sudu u izvanparničnom postupku radi provjere sadržaja te odobravanja sukladno odredbama Obiteljskog zakona. Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se mijenjati u skladu s dobi i zrelošću djeteta ili ako to zahtijevaju bitno promijenjene okolnosti te podnijeti sudu u izvanparničnom postupku radi provjere sadržaja i odobravanja izmijenjenog plana.

Sud može odluku o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o načinu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o ostvarivanju roditeljske skrbi donijeti na temelju sporazuma roditelja ako smatra da je taj sporazum u skladu s dobrobiti djeteta. Ako roditelji sporazumno odluče ostvarivati zajedničku roditeljsku skrb, sporazum mora uređivati sva bitna pitanja iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Što se tiče pravnih lijekova i izmjene odluke, odluka suda donesena na temelju sporazuma roditelja o ostvarivanju zajedničke roditeljske skrbi izjednačena je s planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi koji je odobrio sud. Odluka o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ne mora biti obrazložena ako je donesena na temelju prethodno navedenog sporazuma roditelja o ostvarivanju zajedničke roditeljske skrbi.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih savjetovati da pokušaju postići sporazum u postupku obiteljske medijacije, osim u zakonom propisanim slučajevima u kojima se ne provodi medijacija. Ako se roditelji koji se namjeravaju razvesti nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih upozoriti da će sud u postupku radi razvoda braka pokrenutog tužbom jednog od bračnih drugova po službenoj dužnosti: 1. donijeti odluku s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa s drugim roditeljem i o uzdržavanju djeteta; 2. omogućiti djetetu izražavanje mišljenja sukladno Obiteljskom zakonu i 3. djetetu imenovati posebnog skrbnika sukladno odredbama Obiteljskog zakona.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sukladno članku 413. Obiteljskog zakona, sud će odlučiti po službenoj dužnosti s kojim će roditeljem dijete stanovati, o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta odlukom kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi te u drugim slučajevima razdvojenog života roditelja ili odlukom o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva kada je donošenje ove odluke, s obzirom na ishod parnice i okolnosti slučaja, moguće i potrebno. Sud može odlukom ograničiti ili zabraniti ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem, odrediti da se osobni odnosi s djetetom ostvaruju pod nadzorom stručne osobe, 3. izreći mjeru za zaštitu prava i dobrobiti djeteta kad je to prema okolnostima slučaja potrebno i odlučiti o ostvarivanju osobnih odnosa s maćehom ili očuhom ako su u trenutku prestanka bračne zajednice živjeli zajedno i brinuli se o djetetu.

Sukladno članku 417. Obiteljskog zakona, u postupcima u kojima se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud je dužan upozoriti roditelje da je ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem od posebne važnosti za djetetovu dobrobit, poticati roditelje na postizanje sporazuma i sudjelovanje u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima obiteljskog nasilja i, ako izostane sporazum, voditi računa da mjesto na kojem će se ostvarivati osobni odnosi djeteta s roditeljem bude prikladno za dijete, uzimajući u obzir istodobno stvarne prostorne i vremenske mogućnosti roditelja koji ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom. Odluka suda mora sadržati detaljne podatke o načinu, vremenu i mjestu preuzimanja, odnosno povratka djeteta, a po potrebi i troškovima ostvarivanja osobnih odnosa roditelja s djetetom. Sud će u obrazloženje odluke unijeti pisano upozorenje o pravnim posljedicama nepoštivanja obveze omogućavanja ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem (mogućnost izricanja novčane kazne, mogućnost izricanja zatvorske kazne, mogućnost promjene odluke s kojim će roditeljem dijete stanovati).

Sukladno članku 418. Obiteljskog zakona, sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava provedba odluke ako posumnja da bi roditelj s kojim dijete stanuje odbijao postupati u skladu s odlukom o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, i to: 1. odrediti osobu koja će pomagati pri provedbi odluke ili sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem i 2. odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja s kojim dijete stanuje. Kad određuje ove mjere, sud posebno vodi računa o prijašnjem ponašanju roditelja s kojim dijete stanuje.

Sukladno članku 419. Obiteljskog zakona, sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava povratak djeteta ili zaprečuje protupravno odvođenje djeteta od strane roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom (odrediti obvezu predaje putovnice roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom za vrijeme ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom

sudu koji je mjeru odredio, odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom, odrediti zabranu otuđenja ili opterećenja imovinskih prava roditelji koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom uz zabilježbu zabrane u javne upisnike, odrediti obvezu roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose da se redovito javlja zajedno s djetetom ovlaštenom tijelu kao što je centar za socijalnu skrb u mjestu gdje se osobni odnosi ostvaruju, odrediti mjesto gdje se osobni odnosi imaju ostvarivati, zabraniti odlazak djeteta iz države u kojoj se osobi odnosi imaju ostvarivati te odrediti registraciju zabrane u državnom ili prekograničnom informacijskom sustavu. Kada određuje ove mjere, sud mora posebno voditi računa o prijašnjem ponašanju roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom.

Sukladno članku 421., odluka o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ne mora biti obrazložena ako je donesena na temelju sporazuma roditelja sukladno odredbama Obiteljskog zakona ili ako je odluka bila usmeno objavljena u nazočnosti svih stranaka i sve su se stranke odrekle pravnih lijekova.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Sukladno članku 99. Obiteljskog zakona jedan roditelj samostalno zastupa dijete u onim područjima roditeljske skrbi u kojima je drugi roditelj prema odredbama Obiteljskog zakona ili na temelju odluke suda ograničen.

Prema odredbi članka 105. jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb potpuno, djelomice ili u odnosu na odlučivanje o određenom bitnom pitanju u vezi s djetetom uz istodobno ograničavanje drugog roditelja na ostvarivanje roditeljske skrbi u tom dijelu samo na temelju sudske odluke u skladu s djetetovom dobrobiti. Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb bez sudske odluke ako je drugi roditelj umro ili je proglašen umrlim, a roditelji su prije smrti jednoga od njih roditeljsku skrb ostvarivali zajednički. Kad sud donosi odluku o samostalnom ostvarivanju roditeljske skrbi, odredit će hoće li roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb sam zastupati dijete u bitnim osobnim pravima ili uz suglasnost drugog roditelja sukladno članku 100. Obiteljskog zakona (zastupanje u bitnim osobnim pravima djeteta – promjena djetetova osobnog imena, promjena prebivališta odnosno boravišta djeteta i izbor ili promjena vjerske pripadnosti).

Sukladno članku 110. Obiteljskog zakona, roditelji, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, imaju pravo samostalno donositi svakodnevne odluke u vezi s djetetom za vrijeme kad se dijete nalazi kod jednoga od njih. U hitnim slučajevima, kad prijeti neposredna opasnost za dijete, svaki od roditelja ima pravo, bez suglasnosti drugog roditelja donijeti odluke o poduzimanju nužnih radnji u skladu s djetetovom dobrobiti i o tome u najkraćem mogućem roku obavijestiti drugog roditelja.

Roditelji su dužni, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, međusobno razmjenjivati informacije o očuvanju djetetova zdravlja i dosljednosti u odgoju te informacije u vezi sa školskim i izvanškolskim obvezama djeteta. Razmjena informacija mora biti jasna, brza i usmjerena isključivo na dijete.

Roditelji ne smiju dužnost suradnje koristiti radi kontrole drugog roditelja.

Osim navedenog, roditelj kojemu je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi, sukladno članku 112. Obiteljskog zakona ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom te pravo na donošenje svakodnevnih odluka u vezi s djetetom i odluka o poduzimanju nužnih radnji u slučaju neposredne opasnosti te pravo na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta. Ova prava mogu biti ograničena ili oduzeta samo odlukom suda ako je to nužno radi zaštite djetetove dobrobiti. Roditelj koji ne ostvaruje roditeljsku skrb nad djetetom ima pravo zahtijevati od drugog roditelja informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta, ako za to ima opravdani pravni interes i u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti s djetetovom dobrobiti. U slučaju spora, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja donijeti rješenje radi zaštite dobrobiti djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Sukladno članku 108. Obiteljskog zakona, kad roditelji ostvaruju zajedničku roditeljsku skrb, odluke koje su bitne za dijete, kao i suglasnosti dužni su donijeti, odnosno dati sporazumno. Odluke koje su bitne za dijete odnose se na zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta i zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom i imovinskim pravima djeteta. Odluke koje su bitne za dijete mogu biti i druge odluke koje mogu znatno utjecati na život djeteta kao što je ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom bliskim osobama, izvanredni medicinski postupci ili liječenje te izbor škole za koje odluke se smatra da je drugi roditelj dao svoju suglasnost. Iznimno, ako se radi o neodgodivoj medicinskoj intervenciji, primjenjuju se odredbe posebnog propisa kojim se uređuje zaštita prava pacijenata. Članak 100. Obiteljskog zakona sadrži odredbe o zastupanju u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta (promjena djetetova osobnog imena, promjena prebivališta odnosno boravišta djeteta, izbor ili promjena vjerske pripadnosti). Zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta valjano je ako roditelj koji zastupa dijete ima pisanu suglasnost drugog roditelja koji ima pravo zastupati dijete. U zakonom propisanim slučajevima suglasnost nije potrebna, ako je roditelj s kojim dijete stanuje pribavio suglasnost centra za socijalnu skrb. Ako roditelj koji zastupa dijete ne može pribaviti pisanu suglasnost, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete radi zaštite dobrobiti djeteta.

Članak 101. Obiteljskog zakona sadrži odredbe o zastupanju u vezi s vrjednijom imovinom odnosno imovinskim pravima djeteta.

Sukladno članku 109. Obiteljskog zakona, kada se roditelji koji imaju pravo zastupati dijete ne mogu sporazumjeti u vezi s odlukama koje su bitne za dijete, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete. Ako se bitne odluke odnose na osobna prava djeteta, prije pokretanja izvanparničnog postupka, roditelji su dužni sudjelovati u postupku obveznog savjetovanja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Prijedlog ili tužba podnosi se mjesno nadležnom općinskom sudu.

Sukladno članku 34. Zakona o parničnom postupku, općinski sudovi uvijek sude u prvom stupnju u sporovima: o postojanju ili nepostojanju braka, poništenju i rastavi braka; o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili majčinstva; o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o roditeljskoj skrbi, ako se istodobno odlučuje o rastavi braka, postojanju ili nepostojanju braka i poništenju braka.

Sukladno Obiteljskom zakonu, prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete i prije pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom provodi se obvezno savjetovanje. Na obvezno savjetovanje prije pokretanja postupka radi uređenja ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom u slučaju prestanka životne zajednice njegovih roditelja primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Obiteljskog zakona o obveznom savjetovanju prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete. Zakonom su propisani slučajevi u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje. Obvezno savjetovanje pokreće se na zahtjev stranke, a podnosi se centru za socijalnu skrb u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik. Obvezno savjetovanje provodi stručni tim centra za socijalnu skrb nadležnog prema mjestu djetetova prebivališta, odnosno boravišta ili prema mjestu zadnjeg zajedničkog prebivališta odnosno boravišta bračnih ili izvanbračnih drugova. U obveznom savjetovanju sudjeluju članovi obitelji osobno i bez punomoćnika. Po okončanju obveznog savjetovanja centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti izvješće, koje vrijedi šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.

Obvezan je prvi sastanak obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka.

Ovisno o vrsti postupka koji se pokreće (bračni spor; spor radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva; spor o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem odnosno postupak radi sporazumnog razvoda braka; odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi), potrebno je, uz drugu

dokumentaciju, priložiti izvješće o obveznom savjetovanju/dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije/plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Dokumentacija koja je potrebna ovisi vrsti postupka koji se pokreće.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U svim postupcima u obiteljsko-pravnim stvarima u vezi s djetetom nadležna tijela moraju postupati žurno uz istodobnu zaštitu djetetove dobrobiti.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da. Besplatna pravna pomoć uređena je Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine br. 143/2013).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Protiv presude donesene u prvom stupnju stranke mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude, ako u Zakonu o parničnom postupku nije određen drugi rok. Protiv odluke donesene u prvom stupnju, u posebnim izvanparničnim postupcima uređenim Obiteljskim zakonom, dopuštena je žalba, ako Zakonom nije drukčije određeno. Žalba se podnosi u roku od petnaest dana od dana dostave rješenja.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Potrebno je obratiti se mjesno nadležnom općinskom sudu. Ovršni postupak provodi se po odredbama Ovršnog zakona, s tim da Obiteljski zakon sadrži posebne odredbe o ovrsi radi predaje djeteta te ovrsi radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom (čl. 509.-525. Obiteljskog zakona).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Potrebno je pokrenuti postupak radi priznanja strane sudske odluke, sukladno Zakonu o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 8/01).

Od 1. srpnja 2013. godine u Republici Hrvatskoj u primjeni je Uredba Vijeća br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000. U pogledu priznanja i proglašenja izvršivosti odluka o roditeljskoj odgovornosti, na odgovarajući način primjenjuje se Poglavlje III. predmetne Uredbe.

Zahtjev za priznanje/nepriznanje odnosno zahtjev za proglašenje izvršivosti te prijedlog za ovrhu podnose se mjesno nadležnom općinskom sudu.

Prijedlog za ovrhu podnosi se mjesno nadležnom općinskom sudu.

U postupcima priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka primjenjuju se odredbe Uredbe Vijeća br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000, Ovršnog zakona, Obiteljskog zakona i dr.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalba se podnosi općinskom sudu. O žalbi odlučuje županijski sud.

U postupku povodom žalbe primjenjuju se odredbe Uredbe Vijeća br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 te Zakona o parničnom postupku.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Sukladno članku 40. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima za odnose između roditelja i djece mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani. Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj svi oni imaju prebivalište. Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Republike Hrvatske ako je dijete ili koji od roditelja državljanin Republike Hrvatske. Za odnose između roditelja i djece što nisu predviđeni gore navedenim odredbama mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

U Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 2010. godine u primjeni je Konvencija o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i o mjerama za zaštitu djece, Hag, 1996.

Za daljnje informacije vidjeti:

Obiteljski zakon (Narodne novine br. 103/15)

Ovršni zakon (Narodne novine br. 112/12, 25/13, 93/14)

Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 88/01)

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine br. 143/2013)

Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi (Narodne novine br. 127/2013)

Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000.

Posljednji put ažurirano: 27/11/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Rumunjska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U rumunjskom građanskom zakoniku (*Codul Civil*) upotrebljava se pojam **roditeljske odgovornosti**. **Roditeljska odgovornost** podrazumijeva sva prava i dužnosti u vezi s djetetom i njegovom imovinom. Prava i dužnosti jednako pripadaju obama roditeljima i izvršavaju se u najboljem interesu djeteta.

Roditeljska odgovornost izvršava se dok dijete ne stekne punu pravnu sposobnost.

Roditeljska prava i dužnosti (predviđene u članku 487. – 499. Građanskog zakonika i Zakonom br. 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*) o zaštiti i promicanju prava djeteta) u odnosu na djecu uključuju sljedeće:

prava i dužnosti za utvrđivanje i očuvanje identiteta djeteta. Dijete se odmah nakon rođenja upisuje u matičnu evidenciju i ima pravo na ime i državljanstvo.

Roditelji biraju ime i prezime djeteta.

pravo i dužnost odgoja djeteta. Roditelji imaju pravo i dužnost odgajati dijete, skrbiti za zdravlje i tjelesni, psihološki i intelektualni razvoj djeteta, njegovo /njezino obrazovanje, studij i stručno osposobljavanje, u skladu s vlastitim uvjerenjima te karakteristikama i potrebama djeteta.

pravo i dužnost nadzora nad djetetom.

pravo i dužnost pružanja potpore djetetu. Roditelji imaju solidarnu obvezu uzdržavati svoje maloljetno dijete. Roditelji moraju uzdržavati odraslo dijete dok ne završi školovanje, ako pohađa visoko obrazovanje, ali najkasnije do 26. godine.

pravo poduzimati određene odgojne mjere protiv djeteta. Zabranjeno je poduzimati neke mjere, kao što su određeni oblici tjelesnog kažnjavanja, koje bi mogle narušiti tjelesno, psihičko ili emocionalno stanje djeteta.

pravo tražiti vraćanje djeteta od bilo koje osobe kod koje se dijete nalazi, a koja nema na to pravo,

pravo roditelja na ponovno ujedinjenje sa svojim djetetom. To je pravo povezano s pravom djeteta da ne bude odvojeno od svojih roditelja osim zbog iznimnih i privremenih razloga (npr. smještajne mjere).

pravo roditelja na osobni odnos sa svojim djetetom. Osobni odnos s djetetom ostvaruje se primjerice na sljedeće načine: posjećujući dijete u njegovom domu, posjećujući dijete dok je u školi, dijete provodi blagdan sa svakim od roditelja.

pravo odrediti gdje će biti djetetov dom. Maloljetno dijete živi sa svojim roditeljima. Roditelji koji ne žive zajedno dogovaraju se gdje će biti djetetov dom. U slučaju neslaganja između roditelja odlučuje Skrbnički sud (*Instanța de tutelă*).

pravo dati svoj pristanak na zaruke i brak djeteta u slučaju maloljetnika koji su navršili 16 godina; pravo dati suglasnost za posvojenje djeteta, pravo na žalbu protiv mjera koje su poduzela nadležna tijela u odnosu na dijete i pravo podnositi zahtjeve i poduzimati mjere u vlastito ime i u ime djeteta.

Prava i dužnosti roditelja (u skladu s člancima 500. – 502. Građanskog zakonika) u pogledu djetetove imovine mogu uključivati sljedeće:

upravljanje djetetovom imovinom. Roditelj nema prava nad imovinom djeteta, niti dijete ima pravo nad imovinom roditelja, osim prava na nasljeđivanje i uzdržavanje. Roditelji imaju pravo i dužnost upravljati imovinom svog maloljetnog djeteta i zastupati ga u pravnim građanskim ispravama ili dati suglasnost za te isprave. Kada maloljetnik navrš 14 godina on sam ostvaruje svoja prava i izvršava dužnosti, ali uz suglasnost roditelja i Skrbničkog suda, ako je primjenjivo.

pravo i dužnost zastupati maloljetnika u građanskim ispravama ili dati suglasnost za te isprave. Do 14 godina dijete u građanskim ispravama zastupaju roditelji jer dijete nema pravnu sposobnost. Od 14 do 18 godina dijete samo ostvaruje svoja prava i izvršava dužnosti, ali potrebna je prethodna suglasnost roditelja jer ono ima ograničenu pravnu sposobnost.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Prava i dužnosti jednako pripadaju oboma roditeljima (članak 503. stavak 1. Građanskog zakona): ako su roditelji u braku; nakon razvoda (članak 397.

Građanskog zakonika) pripadaju roditelju čije je roditeljstvo utvrđeno ako je dijete rođeno izvan braka i oboma roditeljima ako roditelji žive u registriranom partnerstvu (članak 505. stavak 1. Građanskog zakonika).

(Rastavljeni) roditelji nejednako izvršavaju roditeljsku odgovornost u sljedećim slučajevima: u slučaju prestanka braka razvodom ako Sud smatra da je u interesu djeteta da roditeljsku odgovornost izvršava samo jedan roditelj (članak 398. Građanskog zakonika); u slučaju prestanka braka (članak 305. stavak 2. Građanskog zakonika); ako je dijete rođeno izvan braka, a roditelji ne žive u registriranom partnerstvu (članak 505. stavak 2. Građanskog zakonika).

Roditeljsku odgovornost može izvršavati jedan od roditelja u skladu s člankom 507. Građanskog zakonika kada je drugi roditelj umro ili su mu oduzeta roditeljska prava ili mu je izrečena zabrana i slično.

Roditelji djelomično izvršavaju roditeljsku odgovornost kada prava i dužnosti pripadaju trećoj stranci ili instituciji za skrb (članak 399. Građanskog zakonika).

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Roditelj maloljetnika koji je navršio 14 godina ima roditeljska prava i dužnosti samo u odnosu na dijete. Prava i dužnosti u odnosu na imovinu djeteta pripadaju djetetovom skrbniku ili drugoj osobi.

Skrbništvo nad maloljetnicima utvrđuje se kada su oba roditelja umrla, nepoznata, lišena ostvarivanja roditeljskih prava ili u optužena za kazneno djelo zbog kojeg su im oduzeta roditeljska prava, kada im je izrečena sudska zabrana, nestali su ili su proglašeni mrtvima i ako Sud odluči nakon prestanka posvajanja da je utvrđivanje skrbništva u najboljem interesu maloljetnika.

Skrbništvo se utvrđuje ako o djetetu ne mogu brinuti oba roditelja nakon što su im oduzeta roditeljska prava.

Iznimno, Skrbnički sud može odlučiti smjestiti dijete kod srodnika ili kod druge obitelji ili osobe, uz njezinu suglasnost, ili u instituciju za skrb.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Nakon razvoda, u načelu, roditeljsku odgovornost imaju oba roditelja ili samo jedan roditelj ako za to postoje opravdani razlozi povezani s najboljim interesom djeteta. Drugi roditelj zadržava pravo praćenja odgoja i obrazovanja djeteta te davanja suglasnosti za posvojenje djeteta.

Iznimno, Skrbnički sud može odlučiti smjestiti dijete kod srodnika ili kod druge obitelji ili osobe, uz njezinu suglasnost, ili u instituciju za skrb. Oni ostvaruju prava i dužnosti roditelja u odnosu na dijete (članak 399. Građanskog zakonika).

Ako je dijete rođeno izvan braka i utvrđeno je roditeljstvo oba roditelja, roditelji izvršavaju roditeljsku odgovornost zajedno i jednako ako žive u registriranom partnerstvu. Ako roditelji djeteta rođenog izvan braka ne žive u registriranom partnerstvu, roditeljsku odgovornost može izvršavati samo jedan roditelj.

Postupak za sporazumni razvod braka vodi se kod javnog bilježnika čak i ako su maloljetna djeca rođena u braku, izvan braka ili posvojena, ili ako su se bračni drugovi dogovorili o svim aspektima u vezi s prezimenom nakon razvoda, izvršavanju roditeljske odgovornosti oba roditelja, utvrđivanju doma djeteta nakon razvoda, načinu za očuvanje osobnih odnosa između rastavljenog roditelja i svakog djeteta te o uspostavi doprinosa svakog roditelja odgoju djeteta, obrazovanju, studiju i stručnom usavršavanju djeteta. Ako je u izvješću socijalne službe navedeno da sporazum roditelja o zajedničkom izvršavanju roditeljske odgovornosti ili utvrđivanju doma djeteta nije u interesu djeteta, javni bilježnik odbacuje zahtjev za razvod i upućuje bračne drugove da pokrenu sudski postupak.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Roditelji se mogu dogovoriti o izvršavanju roditeljske odgovornosti ili o mjerama za zaštitu djeteta uz suglasnost Skrbničkog suda, ako je to u najboljem interesu djeteta (članak 506. Građanskog zakonika).

Stranke mogu doći na sud u bilo kojem trenutku tijekom donošenja sudske odluke, čak i ako nisu pozvane, kako bi zatražile donošenje sudske odluke kojom se ozakonjuje njihov dogovor donošenjem sudske odluke o suglasnosti. Sudska odluka o suglasnosti pravomoćna je i izvršiva.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Mirenje je izborna prije upućivanja Sudu. Tijekom postupka sudska tijela moraju obavijestiti stranke o mogućnosti i prednostima postupka mirenja. Ako se mirenjem ne postigne dogovor, sporna pitanja rješavaju se na sudu.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Vidi odgovor na pitanje 1.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ako sud odluči da će roditeljsku odgovornost izvršavati samo jedan roditelj, taj roditelj može sam odlučivati o pitanjima povezanima s djetetom. Drugi roditelj zadržava pravo praćenja odgoja i obrazovanja djeteta te davanja suglasnosti za posvojenje djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Roditelji zajednički i ravnopravno izvršavaju roditeljsku odgovornost. U odnosu na treće stranke u dobroj vjeri, ako jedan od roditelja izvršava svakodnevne pravne poslove samostalno u cilju ostvarivanja roditeljskih prava ili ispunjenja roditeljskih dužnosti, pretpostavlja se da ima suglasnost drugog roditelja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjeve za zaštitu osoba za koje su nadležni skrbnički i obiteljski sud (*okružni sud ili, prema potrebi, sud specijaliziran za maloljetnike i obitelji*) rješava sud nadležan u mjestu u kojem zaštićena osoba ima boravište ili prebivalište (članak 94. Zakona o parničnom postupku (*Codul de Procedură Civilă*)).

Sud u tužiteljevom mjestu prebivališta nadležan je za zahtjeve za utvrđivanje roditeljstva, a sud u mjestu u kojem prebiva tužitelj-uzdržavana osoba nadležan je za zahtjeve u vezi s potraživanjima za uzdržavanje (uključujući dječji doplatak).

Zahtjevu za sudski poziv moraju biti priloženi preslika rodnog lista maloljetnog djeteta, preslika osobne iskaznice, preslika rješenja o razvodu braka, sporazuma o mirenju (ako ga ima) i svi ostali dokumenti koji se smatraju korisnima za rješavanje predmeta. Za zahtjev nisu potrebni biljezi.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sud može poduzimati privremene mjere na temelju naloga predsjednika suda tijekom cijele brakorazvodne parnice (posebni postupak s kraćim rokovima za rješavanje) u cilju utvrđivanja doma maloljetne djece, u vezi s obvezom uzdržavanja, isplaćivanjem dječjeg doplatka i korištenju obiteljskog doma (članak 919. Zakona o parničnom postupku).

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Pravna pomoć može se tražiti u skladu s Hitnom odlukom br. 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) o javnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima koja je odobrena izmjenama Zakona br. 193/2008 (*Legea nr. 193/2008*), kako je naknadno izmijenjen.

Pravna pomoć može se odobravati zasebno ili kumulativno u obliku pomoći odvjetnika, plaćanja vještaka, prevoditelja ili sudskog tumača, plaćanja troškova ovršitelja, kao i za izuzeća, smanjenja, odgode ili kašnjenja u pogledu plaćanja sudskih pristojbi.

Pravu pomoć mogu dobiti osobe čiji je mjesečni neto prihod po članu obitelji u posljednja sva mjeseca prije podnošenja zahtjeva bio manji od 300 RON. Ako je prihod manji od 600 RON, pravna pomoć obuhvaća 50 % troškova. Međutim, utvrđenim uvjetima ne onemogućuju se podnositelji zahtjeva čiji resursi premašuju kvotu da dobiju pravnu pomoć ako dokažu da ne mogu platiti sudske troškove zbog razlike između životnog standarda u državi prebivališta ili uobičajenog boravišta i države suda.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Protiv sudske odluke u vezi s ostvarivanjem roditeljske odgovornosti (dodatna pitanja uz razvod ili glavno pitanje) moguće se žaliti u roku od 30 dana od njezina donošenja ili može biti podvrgnuta sudskom preispitivanju u slučaju sudske odluke o suglasnosti kojom se potvrđuje suglasnost stranaka.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Ako obveznik uzdržavanja ne izvršava svoju obvezu dobrovoljno, uzdržavana osoba mora o tome obavijestiti sudskog ovršitelja. Sudski ovršitelj od suda traži suglasnost za ovrhu. O tome se odlučuje u zatvorenoj raspravi bez pozivanja stranaka.

Ako je zahtjev za ovrhu odobren, sudski ovršitelj šalje nalog i poziv roditelju ili osobi kojoj je dodijeljen maloljetnik u kojem mu priopćuje datum kada mora dovesti maloljetnika da ga preuzme uzdržavana osoba, ili će mu naložiti da dopusti drugom roditelju da ostvaruje svoje pravo na osobni kontakt s maloljetnikom.

Ako obveznik uzdržavanja ne izvršava svoju dužnost, sudski ovršitelj pokrenut će prisilnu ovrhu u nazočnosti predstavnika Uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece i, prema potrebi, u nazočnosti psihologa i policije. Nitko ne smije zastrašivati maloljetnika ili vršiti na njega pritisak da provede ovrhu.

Ako obveznik uzdržavanja ne izvrši svoju dužnost, kazna koju je odredio sud traje do ovrhe i sudski ovršitelj obavijestit će tužitelja da pokrene sudski progon.

Ako maloljetnik to odbije, sudski ovršitelj poslat će službeno izvješće predstavniku Uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece i nadležni sud naredit će maloljetniku da prođe postupak savjetovanja, koji završava izvješćem psihologa. Ako maloljetnik to odbije nakon ponovnog početka prisilne ovrhe, vjerovnik može tražiti od suda da odredi kaznu.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Na priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti primjenjuju se odredbe Uredbe (EZ) br. 2201/2003. Zahtjev je upućen sudu u mjestu prebivališta tuženika ili u njegovom mjestu boravišta u Rumunjskoj. Protiv priznavanja moguće je podnijeti žalbu mjesno nadležnom žalbenom sudu (*Curtea de Apel*), ili se može osporiti zahtjevom za sudsko preispitivanje koji se podnosi Visokom kasacijskom sudu (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Ako želi osporiti priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti, zainteresirana osoba može podnijeti zahtjev sudu u mjestu prebivališta tuženika ili u njegovom mjestu boravišta u Rumunjskoj.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U članku 2611. Građanskog zakonika navedeno je da je pravo koje se primjenjuje na roditeljsku odgovornost i zaštitu djece utvrđeno u Konvenciji o nadležnosti, primjenjivosti prava, priznavanju, izvršenju i suradnji s obzirom na roditeljsku odgovornost i mjere za zaštitu djece koja je donesena u Hagu 19. listopada 1996. i potvrđena Zakonom br. 361/2007.

Posljednji put ažurirano: 27/10/2016

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [sk](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Roditeljska odgovornost - Slovačka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U skladu sa slovačkim Obiteljskim zakonom (Zakon br. 36/2005 o obitelji i o izmjenama određenih zakona) i sudskom praksom, roditeljska odgovornost (tj. prava i obveze roditelja – skrbništvo) posebno obuhvaća skrb o djetetu, uzdržavanje i zastupanje djeteta te upravljanje djetetovom imovinom.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Oba roditelja zajednički dijele prava i obveze prema djetetu, bez obzira na to je li dijete rođeno u braku ili izvan braka te žive li roditelji zajedno ili ne (jesu li u braku, rastavljeni ili razvedeni).

Roditelja sud može lišiti roditeljskih prava i obveza (ili mu mogu biti ograničena) u ozbiljnim okolnostima kako je predviđeno u članku 38. stavku 4.

Obiteljskog zakona.

Sud može priznati roditeljska prava i obveze maloljetnog roditelja starijeg od 16 godine u pogledu osobne skrbi o maloljetnom djetetu podložno uvjetima iz članka 29. Obiteljskog zakona.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Da. Ako nijedan roditelj maloljetnog djeteta nema pravnu sposobnost, ako su oboje lišeni roditeljskih prava i obveza ili su umrli, sud mora imenovati skrbnika koji će osobno odgojiti maloljetno dijete, zastupati ga i upravljati djetetovom imovinom.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Sud mora odlučiti o dodjeli i ostvarivanju roditeljskih prava i obveza (čak i kada oba roditelja nastave zajednički ostvarivati roditeljska prava i izvršavati obveze) ili može odobriti sporazum između roditelja.

U skladu s člankom 36. stavkom 1. Obiteljskog zakona „roditelji maloljetnog djeteta koji žive odvojeno mogu se dogovoriti o načinu ostvarivanja roditeljskih prava i izvršavanja obveza u bilo kojem trenutku“. Ako roditelji ne postignu dogovor, sud može odrediti kako će se njihova prava i obveze izvršavati, čak i ako nije podnesen zahtjev. Sud posebno mora odlučiti kojem od roditelja će dodijeliti skrbništvo (*osobná starostlivosť* – osobnu skrb) nad maloljetnim djetetom. Na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članaka 24., 25. i 26.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Sporazum između roditelja u vezi s njihovim roditeljskim pravima i obvezama mora odobriti sud.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Izvensudsko rješavanje sporova moguće je mirenjem u skladu sa Zakonom br. 420/2004 o mirenju. Taj se zakon primjenjuje i na sporove koji proizlaze iz odnosa uređenih obiteljskim pravom. Mirenje je izvansudski postupak u kojem predmetne strane prihvaćaju pomoć miritelja za rješavanje sporova koji proizlaze iz njihovog ugovornog ili drugog pravnog odnosa. Svaki sporazum postignut mirenjem mora biti u pisanom obliku i obvezujući je za stranke u postupku.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sud može, u načelu, odlučiti o svemu osim o dodjeli isključivog skrbništva (osobne skrbi) jednom roditelju. Jedan roditelj može imati isključivo skrbništvo nad djetetom samo ako su drugom roditelju oduzeta roditeljska prava i obveze. Međutim, sud će u praksi odlučiti koji će od roditelja imati osobnu skrb nad djetetom, koji će zastupati dijete i koji će upravljati djetetovom imovinom. Sud odlučuje i kako će roditelj kojem nije dodijeljeno skrbništvo pridonositi uzdržavanju djeteta ili će odobriti dogovor između roditelja o iznosu uzdržavanja.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Pojam „roditeljska odgovornost“ ne može se dobro prevesti u kontekstu slovačkog obiteljskog prava. U slovačkom obiteljskom pravu priznat je pojam „roditeljska prava i obveze“ koje uvijek dijele oba roditelja (pa stoga nikada ne može postojati „isključivo skrbništvo“ osim ako je drugi roditelj umro, nema pravnu sposobnost ili su mu oduzeta roditeljska prava i obveze). Treba razlikovati između tih slučajeva i povjeravanja djeteta nekome na „osobnu skrb“. Ako je dijete povjereno na osobnu skrb jednom od roditelja, taj roditelj može odlučivati o svim redovnim pitanjima koja se odnose na svakodnevni život djeteta bez suglasnosti drugog roditelja. Međutim, za važna pitanja u vezi s ostvarivanjem roditeljskih prava i izvršavanjem obveza (upravljanje djetetovom imovinom, selidba djeteta u inozemstvo, državljanstvo, davanje suglasnosti za liječenje, priprema za buduće zanimanje) potrebna je suglasnost drugog roditelja. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti, odluku donosi sud na zahtjev jednog od roditelja.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Sud može odlučiti da će roditelji naizmjenice izvršavati osobnu skrb (tj. zajedničko skrbništvo) ako su oboje sposobni odgajati dijete i zainteresirani su za osobu skrb o djetetu te ako je taj dogovor u interesu djeteta u cilju boljeg ispunjavanja njegovih ili njezinih potreba. Ako se najmanje jedan roditelj slaže s tim da osobna skrb o djetetu bude zajednička, sud mora ispitati je li zajednička osobna skrb u interesu djeteta.

Vidi sve prethodne odgovore, posebno odgovor na pitanje 8.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Okružni sud u čijem okrugu živi maloljetno dijete nadležan je za primanje zahtjeva u vezi s roditeljskim pravima i obvezama. Nije potrebno izvršiti nikakve formalnosti niti priložiti dokumente jer je to postupak koji sud može pokrenuti po službenoj dužnosti. Podnošenje isprava ovisi o sadržaju zahtjeva. Obično je potreban rodni list djeteta.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Primjenjuje se pojednostavljeni i manje formalan postupak. Postoji mogućnost privremene mjere, koja je u obliku hitnog postupka.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Svi postupci koji se odnose na roditeljska prava i obveze oslobođeni su sudskih pristojbi. Sustav pravne pomoći u Slovačkoj trenutno je ograničen na oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i besplatne usluge pravnog zastupnika. Vrlo malo osoba odlučuje se zatražiti odvjetničke usluge jer postupci koji se odnose na roditeljska prava i obveze nisu parnični. Međutim, ako osoba ispunjuje zakonske uvjete za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi, sud može, po vlastitom nahođenju, toj osobi besplatno osigurati zastupnika, pa i odvjetnika, ako smatra da je zastupanje nužno za zaštitu interesa stranke. Sud sve stranke koje traže pravnu pomoć odvjetnika i koje ispunjuju uvjete za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi upućuje u Centar za pravnu pomoć. Sud stranke upoznaje s tom mogućnošću. Sud može odobriti stranci potpuno ili djelomično oslobođenje od sudskih troškova ako je to opravdano s obzirom na okolnosti i ako to ne bi bilo arbitrarno ili očito neuspješno ili bi predstavljalo ometanje provođenja sudskog postupka. Ako sud ne odluči drugačije, oslobođenje s primjenjuje na cijeli postupak i ima retroaktivni učinak. Međutim, troškovi plaćeni prije donošenja odluke o oslobođenju ne vraćaju se. Centar za pravnu pomoć pruža pravnu pomoć i sustav sigurnosti fizičkim osobama koje se ne mogu koristiti pravnim uslugama za ostvarivanje i zaštitu svojih prava zbog svoje financijske situacije. Opseg pružanja pravne pomoći uređen je Zakonom br. 327/2005 o pružanju pravne pomoći osobama u nepovoljnom financijskom položaju.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, dopuštena je žalba protiv odluke o roditeljskim pravima i obvezama.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Zahtjev za izvršenje odluke podnosi se općem sudu djeteta. Postupak koji se primjenjuje na izvršenje odluke uređen je Zakonom br. 99/1963 – Zakon o parničnom postupku.

Primjenjuju se redoviti ovršni postupci (sudska ovrha) osim u slučaju izvršenja odluka o osobnoj skrbi (ako će dijete biti predano roditelju koji u skladu s odlukom ima pravo na osobnu skrb). U takvim slučajevima postupak je stroži (financijske kazne i moguće uključivanje policije li drugih nadležnih tijela za ovrhu).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Sudske odluke o roditeljskim pravima i obvezama koje je donio sud u drugoj državi članici priznaju se i izvršavaju bez provođenja posebnog postupka u Slovačkoj Republici, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (članak 21. stavak 1.), odnosno, bez potrebe za proglašenjem izvršivosti odluke.

Međutim, zainteresirana stranka može zatražiti proglašenje izvršivosti odluke o roditeljskim pravima i obvezama donesene u drugoj državi članici i tada se primjenjuje postupak iz poglavlja III., odjeljka 2. Uredbe.

Zahtjevi se podnose okružnom sudu u čijem okrugu dijete boravi ili, ako dijete nije rezident, sudu u čijem okrugu dijete trenutno živi, a ako takvog suda nema, nadležni sud je 1. okružni sud u Bratislavi.

Uz zahtjev za priznavanje odluke ili za proglašenje odluke izvršivom potrebno je priložiti presliku sudske odluke koja ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti te potvrdu o sudskoj odluci koju na zahtjev zainteresirane osobe izdaje predmetni sud podrijetla, odnosno, sud koji je donio odluku o roditeljskim pravima i obvezama.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalbe se uvijek podnose okružnom sudu koji je donio izvornu odluku, ali o njima odlučuje regionalni sud. Žalbe protiv priznavanja odluka o roditeljskim pravima i obvezama obrađuju se i o njima se odnosi odluka u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Slovački sudovi donosit će odluke u postupcima o roditeljskim pravima i obvezama ako dijete ima uobičajeno boravište u Slovačkoj. Ako dijete ne živi u Slovačkoj već tamo ima uobičajeno boravište ili ako roditelji ne žive u Slovačkoj ili su državljani drugih zemalja, odredbe slovačkog prava primjenjuju se u skladu s Haškom konvencijom o nadležnosti, primjenjivome pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji s obzirom na roditeljsku odgovornost i mjere za zaštitu djece (ref. br. 344/2002), (poglavlje III. Konvencije).

U Zakonu br. 97/1963 o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu navedeno je da se na odnose između roditelja i djece, uključujući početak ili prestanak roditeljskih prava i obveza primjenjuje pravo države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište. U iznimnim slučajevima, sud može uzeti u obzir pravo druge države ako postoji značajna veza s predmetnom stvari i ako je to nužno za zaštitu djeteta ili njegove imovine. Prava i obveze roditelja koji potječu iz države izvornog uobičajenog boravišta djeteta ostaju na snazi čak i nakon promjene djetetovog uobičajenog boravišta. Ako jedan od roditelja nije imao prava i obveze priznate slovačkim pravom, ta prava i obveze počinju s prijavom uobičajenog boravišta djeteta u Slovačkoj. Na ostvarivanje prava i izvršavanje obveza roditelja primjenjuje se pravo države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište.

Odredbe Zakona o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu primjenjuju se samo ako nema međunarodnog sporazuma ili ako postojeći međunarodni sporazum ne sadržava određene kriterije o sukobu prava za utvrđivanje primjenjivog prava.

Pored Haške konvencije iz 1996., Slovačku obvezuje niz bilateralnih sporazuma koji sadržavaju odredbe o primjenjivom pravu i te odredbe imaju prednost pred odredbama Zakona o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu u postupcima o roditeljskim pravima i obvezama. To su sljedeći sporazumi:

Bugarska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Bugarske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Sofija, 25. studeni 1976., Odluka br. 3/1978)

Hrvatska, Slovenija: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije o uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Beograd, 20.1.1964., Odluka br. 207/1964)

Mađarska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Mađarske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Bratislava, 28. ožujka 1989., ref. br. 63/1990)

Poljska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Poljske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Varšava, 21.12.1987., Odluka br. 42/1989)

Rumunjska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Rumunjske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Prag, 25.10.1958., Odluka br. 31/1959)

Posljednji put ažurirano: 14/01/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevođe je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.